

A

AALLONMUODOSTUS aluksen liikkuessaan aiheuttama aallokko

AALLOPPI poistoputki -linja tai -aukko

AAPA Amerikan satamaviranomaisten yhteisö (American Association of Port Authorities)

AAPAPURJE eräs kolmemastoisen aluksen haruspurje

AARHOLLI köyden tai vaijerin kietominen jonkin esineen ympärille

AAVEENSILMÄ litteänpyöreä puusta valmistettu reitetty plokki jonka silmien kautta köysi juoksi, jumpru

ACV alustyyppin lyhenne: ilmatyynyalus "Air Cushion Vehicle"

AFRAMAX öljyä kuljettavien säiliöalusten epävirallinen kokoluokitus, jolla tarkoitetaan kantavuudeltaan 80 000–120 000 tonnin aluksia

AGENTTI laivanselvittäjä, aluksen päällikön paikallinen opastaja, satamaoperaattorin asiamies

AGGREGAATTI moottorin ja generaattorin yhdistelmä sähkön tuottamista varten

AHDATA asettaa tavaraa paikoilleen veneessä, lastata laivan ruumaa, stuuвата

AHDIN purjelaivan raa'an nokkaan kiinnitetty köysi jolla raakapuuta käännetään, brassi

AHTAUSKERROIN määrittää sen tilavuuden jonka yksi tonni kyseistä lastia vaatii

AHTERI aluksen perä

AHTERIENDA perästä taakse suuntautuva kiinnitysköysi

AHTERIKANTTI jonkin rakennelman peräpuoli

AHTERIPIIKKI peräsoppitankki, perän viimeisen väliläipion takana oleva tila

AHTERISPRINGI aluksen kiinnitysvaijeri perästä keulaan päin

AHTERITRIMMI laivan perän syväys on suurempi kuin keulan

AHTERITUULI tuuli perän takaa

AHTERSEILARI laivan lähdöstä myöhästysjä

AHTI suomalaisten veden haltija

AHTRIPAKKA perän korokekansi

AHVENSELKÄ isopurjeen kaareva takareuna

AICH rahtipurjelaivalla Kap Hornin kiertäneiden kapteenien yhdistys Association Amicale Internationale des Capitaines au Long-Cours-Cap Horniers

AIKARAHTAUS laivan vuokraaminen; alus on miehitettynä rahdinantajan käytössä sovitun ajan

AIRO pitkävärtinen väline, jota käytetään soutamiseen

AJANTASAUS keskiajan ja tosiajan erotus, equation of time

AJOANKKURI kankainen pussi jolla pidetään keula kohti tuulta ja joka hidastaa aluksen ajelehtimistä

AJOMASTO kuusi- tai useampimastoisen kuunarin tai kuunarilaivan viides masto keulasta lukien

AJOPURJE purjelaivan uloimman keulaharuksen kolmiopurje, jaakari

AKANKÄÄNNÖS purjelaivan tekemä myötäkäännös, lehmänkäännös, ämmänkäännös, härkäventa

AKANSOLMU väärinpäin tehty merimiessolmu joka luistaa

AKANVIRTA virtaavassa vedessä vastakkaissuuntainen virtaus, pyörteen osa

AKRIKAATTI moottorin ja generaattorin yhdistelmä sähkön tuottamista varten, aggregaatti

AKSELIVENE sisämoottorivene

ALAGAIJA alasvedin, spinaakkeripuomin säätököysi

ALAHANKA veneen suojan puoli, lee

ALALIESMA purjeen alareuna, alaliikki

ALALIIKKI purjeen alareuna

ALAMASTO purjelaivan jatkettun maston alaosa

ALAVANTTI saalingista kannelle tuleva tukivaijeri

ALBATROSSI merenkulkija joka on kiertänyt Kap Hornin purjelaivan päällikkönä

ALENNUSVAIHDE moottorin ja potkuriakselin välissä oleva vaihteisto joka pienentää kierros lukua

ALIPERÄMIES vastasi purjelaivassa mm. muonavaraston hoidosta, konstaapeli, konsti

ALUEMERI sisäisiin aluevesiin välittömästi liittyvä vyöhyke, valtion merialueen ulompi vyöhyke eli ulkoiset aluevedet

ALUEVESI sisävedet ja merenrannikon edustalla oleva vesialue, joka katsotaan valtion alueeseen kuuluvaksi

ALUS uiva laite, myös ilman uppoumaa

ALUSREKISTERI rekisteri johon ilmoitetaan kaikki yli 19 nrt kauppa-alukset

AMIRALITEETIANKKURI perinteinen tukkiankkuri johon kuului kourat ja tukki

ANAKONDA metallipunospäällysteinen letku

ANDRA toinen perämies, joka vastaa oikeasta vahdista ja kansityöskentelystä

ANEMOMETRI tuulen nopeusmittari

ANEMOMETRI tuulennopeusmittari

ANEMOSKOOPPI tuuliviiri

ANKANNOKKA, veneen keulan askelmataso, pukspröötti
ANKAROLINA ankkuriköyden korvaava kelalle kierrettävä nauhamainen punos, ankkuriliina
ANKKURI laite jolla alus kiinnitetään pohjaan
ANKKURIBOKSI ankkurikettingin ja ankkurin säilytystila, ankkurikaivo
ANKKURIKLYYSI keulakorokkeelta ulos johtava ankkurikettinkiputki
ANKKURIKLYYSI, ankkurikettingin tai köyden ohjaushela
ANKKURIKURKI käännettävä ankkurin nosto ja laskulaite
ANKKURILIINA ankkuriköyden korvaava kelalle kierrettävä nauhamainen punos, ankarolina
ANKKURIN PERÄ ankkurin alapää josta haarat lähtevät
ANKKURIPALLO aluksen merkkikuvio päivällä, pallo joka nostetaan kun ollaan ankkuroituna
ANKKURIPELI ankkurin laskuun ja nostoon käytetty pyöritettävä laite, ankkurivinssi
ANKKURIRAANA käännettävä ankkurin nosto ja laskulaite
ANKKURIRENGAS ankkurin osa johon kettinki tai köysi kiinnitetään
ANKKURIRULLA ankkurikettingin ohjasrulla
ANKKURISTOPPARI estää ankkurin putoamisen vahingossa jarrun pettäessä
ANKKURITUKKI ns. tukkiankkurin varren poikittainen osa
ANKKURIVALO ympäri näköpiirin näkyvä valkoinen valo, joka sytytetään pimeällä ankkuroitaessa
ANODI sinkki- tai magnesiumielektrodi veneen rungossa tai moottorissa, joka ehkäisee galvanisen syöpymisen
ANSATSI vauhdinotto esim. jäissä
ANTIFOULING myrkkymaali, joka estää vesieliöiden tarttumisen veneeseen vrt. lowfouling
APILA lastikannen surrinkien kiinnityskolo
APINASILTA komentosillan ulkokatto
APINAVERKKO laakonkiverkko
APUKONE laivan moottori, joka tuottaa käyttö sähköä, neste- tai ilmanpainetta tms
APUMOOTTORI purjeveneen pienitehoinen sisä- tai perämoottori
APUMOOTTORIALUS moottorilla varustettu purjealus, apumoottorialus m/aux
AQUAMASTER laivoissa käytettävä potkuriyksikkö, joka on käännettävissä 360° sen pysty akselin suhteen (ensimmäisen kaupallisen tuotemerkin mukaisesti), kääntöpotkuri, ruoripotkuri
ARMADA sotalaivasto
ARMI nosturin nostopuomi

ARP Suomen ensimmäinen kaupallisesti toiminut julkinen matkapuhelinverkko 1971-2000; seuraaja

NMT, arppi

ARPA automaattinen maalin plottaus tutkassa (Automatic Radar Plotting Aids)

ARPPi autoradiopuhelin, arppi

ASTELEVY yleensä kolmion muotoinen väline suunnan mittaamiseksi kartalta

ASTESAUVA alkeellinen navigointilaitte jolla mitattiin auringon, horisontin ja tähtien välisiä kulmia, Jakobinsauva

ASTRONOMINEN NAVIGOINTI paikan ja suunnan määrittäminen taivaankappaleiden avulla

ATB alustyyppin lyhenne: työntökytkye "articulated tug barge"

ATLAS kuusisäikeinen Perlon-monofiilikuituinen köysi

ATSIMUUTTI suunnan horisontaalinen komponentti (suuntima), joka mitataan horisonttia pitkin myötöpäivään

AURA-ANKKURI cqr-ankkuri

AURINKO siirrettävä lastiruuman valaisin, saalinkiin kiinnitetty kannen valaisin

AUTOPILOTTI sähkötoiminen, annettua kompassisuuntaa pitävä ohjauslaitte

AUXILIAARIALUS moottorilla varustettu purjealus, apumoottorialus m/aux

AUXILIAARIKONE apukone eli aluksella käyttösähköä tuottava dieselmoottori

AVIISARI laivan kylkeen kiinnitetty pitkittäissuuntainen suojalista, törmäyslista

AVOANTENNI tutkan pyörivä antenni jota ei ole suojattu suojakuvulla

AVOTILA istumalaatikko, sitlooda tai muu veneen kattamaton osa

AVOTUULI myötäinen tuulensuunta

AZIPOD ruoripotkurilaitteisto

B

B/C alustyyppin lyhenne: Bulk Carrier, irtolastialus

BAAPURI paapuri, aluken vasen puoli

BABORD paapuri, aluken vasen puoli, paapuri

BABYSTAAGI maston pitkittäinen välituki, välikeulaharus

BACO alustyyppin lyhenne: barge-container, konttiproomun emälaiva

BAIJERI kiinteä (vaakasuora) putkesta rakennettu suoja-aid

BAILERI veneen (itse)tyhjennysventtiili, toimii vain vauhdissa

BAKSTAAKI peräharus, pitkittäinen maston tukivaijeri perään päin

BALLASTI tyhjään tai vajaasti lastattuun alukseen sen vakavoimiseksi lastattu painolasti, paarlasti, ballast

BALTIMAX voi kulkea Atlantin ja Itämeren välisten Tanskan salmien läpi

BANAANIHÄVITTÄJÄ nopeakulkuinen, vars. hedelmiä kuljettava jäähdytysalus

BANEERI lippu

BARBERHAULER keulapurjeen jaluspistettä (köyden kiinnityskohta rungossa) siirtävä apupyöpyrä köysineen

BARBERI katso edellä barberhauler

BARDUUNA purjealuksen mastosta viistosti taaksepäin tulevat säädettävät apuharukset

BARKASSI aluksen suurin laivavene, parkassi, isovene

BARKENTIINI vähintään kolmimastoinen purjelaiva jonka etumasto raakatakiiloitu ja takamastot kahvelitakiiloitu, kuunarilaiva

BARLASTI painolasti (tyhjän aluksen syväyksen säätämiseksi)

BAROMETRI ilmapuntari

BASKETTI laatikko (myös Paska)

BCV alustyyppin lyhenne: Barge Carrying Vessel, proomuemälaiva

BEAUFORT vanha tuulenvoimakkuusmitta, bofori

Becker-ruori kääntyvällä takasiivekkeellä varustettu peräsinlapa

BEKIINIMASTO Kolmimastoinen täystakiloitun laivan takamasto. Neljä tai useampimastoinen täystakiloitun tai parkkilaivan toinen masto perästä lukien. Kuunarilaivan tai kuunarin kolmas masto keulasta lukien, kryssimasto, pekiinimasto

BERMUDARIKI Bermudalla 1600-luvulla kehitetty masto- ja kolmipurjejärjestelmä jota käytetään pääosin nykyisissä purjeveneissä

BERTTA merkkilippu B, bunkrauslippu

BIDEWIND tiukka hankavastainen tuuli, strekki

BIMINI avotilan päällä oleva kaarin tuettu kangaskatos

BLACKOUT täydellinen virtakatkos

BLOKI pyöpyrä, väkipyörä, plokki

BLOMMI sinetti, lähinnä Tullin langoitettu lyijysinetti, plommi

BLOOPER vapaasti ilman puomia jalustettu myötätuulipurje

BLOSATA tuulla

BLOSIS kova tuuli, blosa

BLUE PETER sininen viestilippu jota käytetään esim. aluksen ollessa lähdössä satamasta

BLÄGÄ tyyni, pläkä

BLÄKÄRI täydellinen virtakatkos, blackout

B-MAX säiliöalus, joka pystyy kulkemaan Itämerelle ja Mustallemerelle kantavuus on jopa 250 000 tonnia

BOFORI anha tuulivoimakkuusmitta, beaufort

BOJORTTI Itämeren alueella 1500- 1600-luvuilla käytetty kauppa-alustyyppi

BOKSI säilytystila, myös erillinen lastitila tavallisesti keskilaivan molemmin puolin

BOLAKO tankkialuksen varoventtiili

BOOKAUS rahtitilan varaaminen

BORA itäisellä Välimerellä ja Mustalla merellä voimakkaana puhaltava kylmä vuorilta valuva tuuli

BOTSKI vene, pieni alus

BOVENPRAMMI purjelaivan raakatakilassa prammipurjeen yläpuolella oleva raakapurje, pikkuprammi, puuvenprammi

BOW RIDER tuulilasivene jossa on istumatila myös keulassa

BOW THRUSTER rungon läpäisevään kanavaan poikittain asennettu potkuri jolla alusta voidaan kääntää, keulapotkuri

BOXI talinauhalla tai stefoilla toteutettu tiivistejärjestelmä vannasputken sisäpäässä

BRASSI purjelaivan raa'an nokkaan kiinnitetty köysi jolla raakapuuta käännetään, ahdin, prassi

BRESTI aluksen kylkeä kohtisuoraan sivulle menevä kiinnitysköysiköysi

BRESTLAIN aluksen kylkeä kohtisuoraan sivulle menevä kiinnitysköysiköysi, bresti, brestline

BRIDGEDECK istuinkaukalon ja kajuutan välinen kannen osa

BRIKANTIINI kaksimastoinen kahvelitakiloitu purjealus, jonka molemmissa mastoissa ylhäällä raa'at, hermafrodiittipriki, kuunaripriki

BRT bruttorekisteritonni

BRUCE ANKKURI kolmihaaraisen kauhan muotoinen ankkuri joka kaivautuu pohjaan

BRUTTOREKISTERITONNI aluksen rungon tilavuus. 1 brt = 2,83 m³, 100 englantilaista kuutiojalkaa.

Vrt. nettorekisteritonni

BRUTTOVETOISUUS aluksen ja sen lastitilojen yhteistilavuus eräin poikkeuksin, ilmoitetaan bruttorekisteritonneina

BRYKA komentosilta, brykä, bryga, brygga, rykä

BRYYLA puinen teräväkärkinen metallipuikko, jota käytetään pujos- ja solmutöissä

BUKSERI hinaaja, pukseeri

BULBI keulapaksunnos joka vähentää veden vastusta

BULK irtolasti, massatavara

BULKKERI irtolastialus

BULKKILASTI irtolasti, joukkolasti

BUNKKERI polttoaine (myös hiiliruuma)

BUNKRATA ottaa polttoainetta

BUNKRAUS polttoainevarastojen täydentäminen

BUNKRAUSLIPPU merkkilippu B (punainen), joka mastossa tankkauksen merkiksi

BUTERI tankinpesukone (Butterworth)

BUUGI reitti- tai halssiosuus

BUUKI aluksen keulan kaareva osa, myös halssi- tai reittiosuus

BUUMVAGN puomin alasvetäjä

BYSSA aluksen keittiö, kabyysi

BYSSÄ byssa, pyssä, keittiö

BYYKATTI valuma-aukko, spyykatti

C

C/F alustyyppin lyhenne: Cruise Ferry, autolautta-risteilyalus

CABIINI kajuutta

CANVAS purjekangas

CAPE PIGEON Kap Hornin kiertäjien AICH yhdistyksen ylimääräinen jäsen

CARGO lasti, myös lastiluettelo

CARTA MARINA Suomen Navigaatioliiton harjoitusmerikartta kuvitteelliselta alueelta saaristomerenkulun opetukseen

CARTA NAVIGATIONIS Suomen Navigaatioliiton harjoitusmerikartta Suomenlahdesta rannikkomerenkulun opetukseen

CEVNI Euroopan sisävesisäännöstö

CGF alustyyppin lyhenne: Coast Guard Ship, rannikkovartioalus

CHIIFFI aluksen konepäällikkö

CHINAMAX suuri yli 380.000 tonnin kuivalastialus, myös satamaluokitus

CHOPPER nopeiden veneiden pyöreäreunainen potkuri

CIFFI aluksen konepäällikkö

CLAMCLEAT köysilukko, klamkiitti

CLEAVER nopean veneen terävä- ja suorareunainen pintapotkuri

COCKPIT istuinkaukalo, sitloota

CONTAINER standardisoitu kuljetussäiliö, jota voidaan siirtää kuljetusvälineestä toiseen ilman sisällön uudelleenlastaustai, kontaineri, kontti

COW-LINJA raakaöljypesulinja (Crude Oil Washing)

CQR-ANKKURI kaksipuolisen auran muotoinen ankkuri joka kaivautuu pohjaan

CROSSOVER-VENTTIILI tankkien välinen poikittaisventtiili

CROSSTRIDE kolmansien maiden välinen liikenne

CS alustyyppin lyhenne: Cable Ship, kaapelialus

CUNNINGHAM purjeen etureunaa säätävä naru, litistää purjetta, kunnari, gunnari

D

DACRON purjekangasmateriaali, polyesteri

DANFORTH ANKKURI kääntyvähaarainen ankkuri jossa teräväkärkiset kourat

DAS alustyyppin lyhenne: Double Acting Ship, kaksitoiminen laiva; alus kulkee avovedessä keula edellä ja jäissä perä edellä

DAT alustyyppin lyhenne: Double Acting Tanker, kaksitoiminen tankkeri; alus kulkee avovedessä keula edellä ja jäissä perä edellä

DEAD WEIGHT kuollutpaino, aluksen kokonaiskantavuus miehistöä, varastoja ja lastia 1 DWT = 1016,5 kg

DECCA Decca maa-asemaverkostoo perustuva paikanmäärityslaite

DEEKU halpatyövoimamiehistön jäsen

DEEVERTTI nostossa käytettävä käyrä puomi

DEKLINAATIO eranto, magneettisen pohjoisen ja tosipohjoisen erotus

DELAMINOITUMINEN lujitemuovikerrosten irtoaminen toisistaan

DEPLACEMENTTI aluksen kelluessaan syrjäyttämän vesimäärän paino, uppouma

DESALINAATTORI makeaveden valmistuslaite

DEVIAATIO eksymä, kompassin virhe verrattuna magneessiseen suuntaan

DFI polttoaineen suorasuihkutus (Direct Fuel Injection)
DGPS differentiaali-GPS, maa-asemiin perustuva satelliittipaikannuksen tarkennusväline
DIAGONAALIVANTTI saalingista yläviistoon mastoon menevä tukivaijeri
DIKTAALI vedessä oleva hirsistä jontattu pollari laivojen kiinnittämistä varten, tihtaali, ukko
DILKATA jataa tai lajitella tavaraa lastausta tai käsittelyä varten
DINGHY apuvene, jolla, dingi
DINGI apuvene, jolla, dinghy
DIPPAUS tankissa olevan nesteen mittaus
DIRKKI isopurjeen puomin kannatinköysi, tirkki
DISPAASI merivahingon arvon laskeminen
DOGHAUS kajuutan korotettu osa
DONGARIT farkut
DONKEYMAN konemies,jolla ei ole konemestarin pätevyyttä, donkki
DONKIKONE donkey engine, pieni apukone
DONKKI apuhöyrykone, myös alipäällystöön kuuluva konemies
DONKKIKATTILA apukattila
DORATE ilmanvaihtventtiili
DP-JÄRJESTELMÄ aluksen dynaaminen paikallaanpitojärjestelmä; dynamic positioning
DRAKE viikinkien sotalaiva
DRIKI kevyt ankkuri jota käytetään esimerkiksi aluksen siirtämiseen satamassa, varppausankkuri
DS alustyyppin lyhenne: Diesel Ship, dieselalus jossa moottori mekaanisesti pyörittää potkuria
DSC digitaalinen selektiivikutsu (VHF)
DSOINKKI kiinalainen kaksi- tai kolmemastoinen purjealus
DSV alustyyppin lyhenne: Diving Support Vessel, sukeltajien tukialus
DUMPPAUS jätteen tms. laskeminen mereen
DUNKIRKMAX suurinta Dunkerquen satamaan mahtuva rahtilaiva
DUNKKI tunkki, donki, donkeyman, konepuolen "kymppi"
DURKKI aluksen (sisäpuolinen) lattia, turkki
DWT aluksen suurin sallittu kuorma (lasti, varastot, matkustajat, miehistö jne), (Deadweight tonnage)
DYNEEMA köysilaatu

DYYKATA etsiä tavaraa tai suorittaa tarkastuslaskentaa

DŽONKKI vanha aasialainen useampimastoinen laivatyyppi, Zonkki

E

EO-KONEHUONE konehuone, jonka ei tarvitse aina olla miehitetty

ECDIS aluksen elektroninen karttajärjestelmä; Electronic Chart Display and Information System

EDDIE Golfvirrasta eriyvä virtausalue

EEVA evaporaattori

EFFOALAINEN vain paripollarin toiseen tolppaan tehtävä kiinnitys/törni

EFI elektroninen polttoainesuihkutus (Electric Fuel Injection)

EGNOS GPS-paikannuksen tarkkuutta lisäävä satelliittijärjestelmä (eurooppalainen)

EKSYMÄ kompassin näyttämän virhe magneettisuuntaan nähden

EKSYMÄKÄYRÄ kompassivirheen graafinen esitys eri kulkusuunnilla

EKSYMÄTAULUKKO kompassivirheen suuruustaulukko eri suunnilla

EKVAATTORI linja, päiväntasaaja

EKVAATTORI päiväntasaaja, linja

ELDARI lämmittäjä höyrylaivassa

ELEKTROLYYSI eri metallien välinen sähkökemiallinen syöpyminen

ELEVAATTORI maissa oleva irtolastin kuljetushihna

ELÄMINEN purjeen ei toivottu liike joka vähentää tehoa

ELÄMÄNLANKA köysi tai vaijeri johon turvavaljaat kiinnitetään aluksessa kovalla kelillä liikuttaessa

ELÄTTÄMINEN spinaakkerin jatkuva säätäminen

EMÄPUU puualuksen kölin pääosa johon muut rungon osat kiinnittyvät

ENC-KARTTA kansallisen merikarttalaitoksen julkaisema virallinen vektorimuotoinen elektroninen merikartta, joka noudattaa IHO S-57 -standardia; käytetään ECDIS-laitteissa; Electronic Navigational Chart

ENDA köysi, touvi, aluksen kiinnitysköysi, naru

ENGELSMANNI vaijeriin tullut mutka joka heikentää sitä

ENKLA yksinkertainen teho esim. vinssissä

ENKLASOLMU puolipolvi, köyden kierto kerran pollarin tms. ympäri

ENSIMMÄINEN PERÄMIES ennen vuotta 1962 laivan arvojärjestyksessä kapteenin jälkeen seuraava. Vuoden 1962 jälkeen nimitys muuttui yliperämieheksi. Ennen vuotta 1962 perämiesten

arvojärjestys: ensimmäinenperämies, toinenperämies ja kolmasperämies ja jälkeen 1962 yliperämies, en

ENTRATA tarttua, iskeä kiinni yleensä taistelussa toiseen alukseen.

ENTRAUSHAKA historiallissa sodassa käytetty koukku jolla kiinnityttiin vihollislaivan kylkeen lähitaistelussa

EPIRB hätälähetin lyhenne Emergency Position Indicating Radio Beacon

ERANTO magneettisen suunnan ja tosipohjoissuunnan erotus, deklinaatio

ERGOMELA kaksilapainen mela jonka varren otekohtassa on mutkat

ERIKOISKARTTA tarkoitettu helpottamaan liikennettä satamaan tai muussa erityisen ahtaassa paikassa

ESKIMOMELA kaksilapainen mela jonka kapeahkot lavat ovat samassa kulmassa

ESSELI purjelaivan maston jatkokohdan rautainen tukipanta

ETA lyhenne arvioitu saapumisaika (estimated time of arrival)

ETUHARUS yltäältä mastosta veneen keulaan kulkeva tukivaijeri

ETULIIKKI purjeen etureuna, etuliesma

EUREF-FIN Euraasian mannerlaattaan kiinnitetty ja Suomen oloihin sovellettu merikartan koordinaattijärjestelmä

EVAPORAATTORI makean veden kehitin

F

F/D alustyyppin lyhenne: Floating Dock, uiva telakka

F/F alustyyppin lyhenne: Fast Ferry, nopea autolautta

FAIRMANNI fireman, lämmittäjä

FALLATA purjealuksen suunnan muuttaminen myötäisempään tuuleen, laskea alas tuuleen

FALLI nostoköysi tai vaijeri, purjeennostin

FALLIKULMA purjeen kulma, johon nostin kiinnitetään

FALLIPKLOKI maston huipussa oleva pylpyrä tai pyörä, jonka kautta nostin kulkee

FALLIVINSSI purjeen nostamista varten tarkoitettu vintturi, nostinvinssi

FELLATA laskea tuuleen

FENDARI aluksen ja laiturin välissä pidettävä hankaussuoja, lepuuttaja, laitasuoja

FENDERI fendari, fiilari, lepuuttaja, korkkipussi

FERROSIITTI forforihappoliuos, jota käytetään ruosteen pesuun

FIILARI aluksen ja laiturin välissä pidettävä hankaussuoja
FIILARI lepuuttaja, laitasuoja
FIIRATA laskea, löysätä
FIRAPELI omat hommat
FISKARI kalastusalus, kalastaja
FLAGA lippu, flaka
FLAGATA purjeen liehuminen, läpätys
FLEETTI laivue tai joukko purjehtijoita
FLEKTI tuuletin, puhallin
FLINDERIN TANKO magneettikompassin eksymän tasaamiseen käytettävä puikko
FLOTA maalauksessa käytettävä lautta, ponttooni
FLYBRIDGE veneen katolla oleva yläohjaamo
FLÄKKÄYS paikkamaalaus (erit. pohjamaalin)
FLÄNÄ kallistuma
FLÄTTI lauttavaunu lastin siirtämiseen
FLÖITTI tasapohjainen suhteellisen kapea purjelaiva 1600-luvulta jossa oli sisäänpäin kallistetut kyljet
FNS alustyyppin lyhenne: Finnish Navy Ship, Suomen laivaston alus
FOC mukavuuslippumaa (flags of convenience)
FOILI keulaharuksen profiilitanko
FOKKA keulapurje, kokonaan maston etupuolella, purjelaivassa keulamaston alin raakapurje
FOKKAMASTO purjelaivan etumainen masto
FOKKAMÄRSSYTANKO purjelaivan fokkamaston ensimmäinen jatko
FOKKAPRAMMITANKO purjelaivan fokkamaston ensimmäinen jatko
FOKSTAAKI maston huipusta tai yläosasta keulaa tuleva tukivaijeri, keulaharus, förstaaki
FOLKKARI pohjoismainen kansanvene
FONGARI vonkari, pahvista tai pellistä tehty tuuletusilmansieppaaja
FPB alustyyppin lyhenne: Fast Patrol Boat, nopea partiovene
FRAMILLA olla esillä, edessä
FRB alustyyppin lyhenne: Fast Rescue Boat, nopea pelastusalus

FREGATTI täystakiloitu eli kaikissa mastoissa raakapurjeet, nopea sota- tai kauppalaiva, kolme- tai useampimastoinen raakapurjeilla varustettu laiva, nykyisin sota-alustyyppi

FRIIVAHTI vapaa-aika

FRIPARI vapaapäivä, myös vapaavahti

FRISKATA yltyä (tuulesta), voimistua

FRISKO San Francisco

FS alustyyppin lyhenne: Ferry Ship, autolautta

FT alustyyppin lyhenne: Fishing Trawler, troolari

FV alustyyppin lyhenne: Fishing Vessel, kalastusalus

FYYRI kattilan tulipesä myös majakka tai loisto

FYYRI majakka, myös laivan tulipesä

FÖNARI ikkuna

FÖRI kevyen liikenteen lautta joka purjehtii Aurajoessa Turun ja Åbon väliä

FÖRIPAATTI matkustajalautta

FÖRSKOTTI etumaksu

FÖRSTAAKI maston huipusta tai yläosasta keulaa tuleva tukivaijeri, keulaharus, fokstaaki

FÖRSTI yliperämies, (koneförsti = 1 konemestari), ennen vuotta 1962 ensimmäinen perämies

FÖÖRENDA keulaköysi

FÖÖRI keula, vanhoissa kolitrampeissa miehistö asui siellä

FÖÖRISPRINGI kiinnitysvaijeri keulasta perään päin

FÖÖRITRIMMI laivan keulan syväys on suurempi kuin perän

FÖÖRKANTTI keulaosa, keulanpuoli

FÖÖRMANNI satamatyönjohtaja, ahtaajien esimies

FÖÖRMASTO keulamasto

FÖÖRPAKKA keulakoroke

FÖÖRPIIKKI keulapiikkitanke, keulavarasto

FÖÖRSKOTTI keskilaivan keulaseinä

G

GAIJA Spinaakkerin skuutti tai puomin siirtotalja

GALEASSI kaleeria suurempi, useampimastoinen ja useammalla tykillä varustettu soudettava sotalaiva 1500 - 1600-luvulla

GALEONI Koristeellinen Aolakka ja suuri nelimastoinen purje-alus 1500-luvulta jossa oli keula- ja peräkastellit

G

GANGVEI gängway, laakonki, maihinnoususilta

GANGWAY maihinmenosilta, laskusilta

GANNARI purjeen etureunaa säätävä naru, litistää purjetta, gunningham

GARNEERAUS ruuman pohjalaudoitus tai -levytys

GASTI miehistön jäsen

GASTILIINA heittoköysi, heittoliina, kastliina

GEELI gelcoat, lujitemuoviveneen vedenpitävä pintakerros

GENAAKKERI kevyt epäsymmetrinen keulapurje

GENUA (GENOA) keulapurje joka ulottuu maston taakse, vrt solaefekti

GEPSI GPS-laite

GILJOTIINI kiinnitysköysiä kiristettäessä köyden viimeisille kierroksille varattu osa köysipelillä

GLUNGA parvi, massa, esimerkiksi purjehduskilpailussa veneiden tihentymä, klunga

GMDSS Kansainvälinen hätäviestijärjestelmä Global Maritime Distress and Safety System

GMT Greenwichin keskiaika

GOGGI teräväkeulainen ja -peräinen, limisaumainen hansakauppioiden 1200-luvulla käyttämä yksimastoinen raakapurjeella varustettu laivatyyppi, koggi

GONGSPELI vintturi, vinssi

GOOSE NECK hela joka kiinnittää ispurjeen puomin mastoon, puomihela, puominivel

GREENWICH tähtitorni Lontoon itäosassa, jonka kautta nollameridiaani on määritelty kulkevan

GSM maailmanlaajuinen matkapuhelinverkko 1990 alkaen, Global System for Mobile

Communications

GTS alustyyppi: kaasuturbiinialus "Gas Turbine Ship"

GUMMAUS nesteen pinnalta epäpuhtauksien (yleensä öljyn) poisto imettämällä esim. sanomalehteen

GYRO hyrräkompassi (osoittaa tosipohjoiseen), oikeammin gyrokompassi

GÖÖSI keulatankoon nostettava pienehkö tunnuslippu, ranelippu

H

H/S alustyyppin lyhenne: Hydrofoil Ship, kantosiipialus

HAAHTI entinen alle yhden lästin kantava saaristovene
HAAKSIRIKKO aluksen vaurioituminen korjauskelvottomaksi tai tuhoutuminen
HAALATA siirtää laiva kaijassa toiseen paikkaan, apukoneen tai pääkoneen männän täyshuolto
HAALAUS aluksen siirtäminen laiturin sivua pitkin
HAAPIO haavan rungosta kovertamalla tehty muinainen vene
HAAREMIKONGI naisten asuinkäytävä
HAARUKKA mastosta yläviistoon perään päin lähtevä ulkoneva tanko, kahveli
HAARUKKAPURJE nelikulmainen purje joka on yläreunasta kiinnitetty kahveliinkin ja alareunasta puomiin
HAILERI komentokaiutin
HAKURAHTILAIVA laiva joka kuljettaa rahtia tarjonnan mukaan
HAKURAHTILIIKENNE tavaroiden ja tuotteiden kuljettamista satunnaisten satamien välillä ilman säännönmukaista aikataulua
HALJAKKA vanha suomalainen purjetta tarkoittava sana
HALKAISIJA purjelaivan keulaharuspurje, klyyvari
HALLIN ANKKURI raskas laivan ankkuri ilman tukkia
HALONI vars. konehuoneen sammutusjärjestelmä
HALSLAAKI sorkka, puolipolvisolmu, halvslaaki
HALSSI kurssi, veneen suunta, se puoli josta tuuli tulee purjeisiin
HALSSIKULMA purjeen keulanpuoleinen alakulma
HAMINA satama
HAMPPUKÖYSI kamppukuidusta valmistettu luonnonmateriaaliköysi
HANDYMAX jossain määrin epämääräinen laivaluokitus joka tarkoittaa handysize kokoista suurempaa hankalasti ohjattavaa alusta
HANHENKAULA kannen alapuolisen tilan raitisilmaputki
HANKA perisuomalainen nimitys aluksen laidalle, parras
HANKAIN airon kiinnitys veneen laidassa
HANKAVASTAINEN tuuli joka tulee sivusta keulan puolelta (vastainen)
HANSAGOGGI teräväkeulainen ja -peräinen, limisaumainen hansakauppioiden 1200-luvulla käyttämä yksimastoinen raakapurjeella varustettu laivatyyppi, koggi
HAPOKAS haponkestävä teräs, HST

HARATA varmistaa kulkusyvyyttä mittaamalla trallilla, trallata

HARAUSYVYYS väyläalueen mittaamalla varmistettu vähimmäiskulkusyvyyttä

HARD TOP katoksellinen pieni retkivene mutta ei hytin peräseinää, HT-vene

HARJOITTELUYLLY yhdistys joka koordinoi merenkulkuoppilaistosen harjoittelupaikkoja

HARTSI lasikuitua sitova materiaali lujitemuovissa

HARUS mastoa veneen pituussuunnassa tukeva vaijeri

HARUSFOKKA kolmella keulapurjeella varustetun purjelaivan mastoa lähinnä oleva kolmiopurje

HARUSLIIKKI etupurjeen (haruspurjeen) etureuna joka kiinnitetään staagiin

HARUSPURJE maston pitkittäiseen tukivaijeriin kiinnitettävä purje

HAUKKU aluksen partaassa oleva silmäke tai vetoura jonka kautta kiinnitys- tai ankkuriköysi vedetään, klyysi

HAVERI haaksirikko, merivahinko

HEHTPASCAL ilmanpaineen mittayksikkö, 100 pascalia ($1 \text{ Pa} = \text{kg}/(\text{m}\cdot\text{s}^2)$), voidaan käyttää myös nimitystä millibaari

HEITTOLIINA ohut köysi/naru jonka päässä on paino

HEITTOPLOKI pylpyrä jossa toiselta puolelta avoin tai avattava mekanismi köyden kiinnittämistä varten

HEKKI takaharuksen kiristystalja

HEKSTAAKI peräharus, pitkittäinen maston tukivaijeri perään päin

HELMINEN automaattiohjauksen lempinimi

HELSSATA tervehtiä

HELSSAUS lipputervehdys

HENGATA roikkuminen veneen ulkopuolella veneen tasapainottamiseksi

HENGAUSREMMI pehmustettu köysi tai remmi, johon jalat hengatessa tuetaan

HEPOASTEET päiväntasaajan kummallakin puolen leveysasteilla 30–35 sijaitseva tuuleton korkeapainealue

HERMAFRODIITTIPRIKI Kaksimastoinen kahvelitakiloitu purjealus, jonka molemmissa mastoissa ylhäällä raa'at, brikantiini, kuunaripriki

HERRASMIESVAHTI 4-8 -vahti

HF-RADIO valtameriradio, joka hyödyntää avaruusaaltoja (High Frequency)

HIEKKAPANKKI hiekkasärkkä

HIIVARI kova tuuli tai myrsky

HIIVATA kiristää, vetää, nostaa

HIIVI taakka, nosturin kertakuorma

HIIVINGLAIN heittoliina, kastliina

HIKILAUTA ruumakaaren, spantin, suojalauta

HIKISIKELI sadevaatekaappi

HILJAINEN HEIKKI, automaattiohjaus (Hiljainen Heikki ruorissa)

HINAUSVALO hinauksessa käytettävä keltainen 135° sektorissa (sama kuin perävalo) taaksepäin näkyvä kulkuvalo

HIRSI aluksen pituus suuntainen tuki johon purjeen alareuna kiinnitetään ja jalustetaan, puomi

HLS alustyyppin lyhenne: Heavy-lift Ship, nosturialus

HMS alustyyppin lyhenne: Her(his) Majestys Ship, Britannian laivaston alus (myös Ruotsin laivaston alus)

HOBURGIN KASTE rituaali joka toimitetaan ensimmäistä kertaa Gotlannin eteläkärjen ohittavalle miehistön jäsenelle

HOILO kaksimastoinen kahvelitakiloitu purjelaiva, kahvelikuunari, tasalatvakuunari

HOLISTONI pehmeä ja huokoinen kivi jolla hiekan kanssa hierotaan aluksen kansi puhtaaksi

HOLKKI koggista kehitetty suurempi purjelaiva 1400-luvulta, myös nykyisin laiva yleensä

HOLL AN seis, stop

HOLLARI kiinnitin

HOLLATA pidättää, pitää tietyssä paikassa

HOMENAPPI vanha merimies

HOMOLAATIKKO puolimatkustaja-alus (ROPAX)

HONEYCOMB lujitemuovin/komposiitin hunajakennomainen sisäinen tukirakenne

HONKIO muinainen yhdestä mäntyrungosta koverrettu ruuhi

HORISONTTI taivaanranta, taivaan ja meren yhtymäkohta

HOTVELLI hotwell, kanneton lauhteen puhdistusallas

HST haponkestävä teräs

HT-VEENE katoksellinen pieni retkivene, Hard Top -vene

HUIPPUHELA maston huipussa oleva kappale, johon vantit, harukset ja nostin on kiinnitetty

HUIPPUPURJEKUUNARI kaksimastoinen kahvelitakiloitu purjelaiva jonka etumastossa ylhäällä on raa'at

HUIPPUVAHVIKE purjeen yläkulman vahvike nostimelle (klamppi)

HUNDFOTT pylpyrä

HUNSVOTTI köyden päähän pleissattu silmukka

HUOHOTINVENTTIILI nestetankin hengitystä ja painetta tasaava venttiili

HUOKURIT veneen kaarten vesireijät

HUOPAAMINEN taaksepäin soutaminen

HURRIKAANI trooppinen hirmumyrsky (Amerikassa)

HUUKKARI kaksi- tai kolmimastoinen pienehkö alus 1700-luvulta, huukkarijahti

HUUKKARIJAHTI kaksi- tai kolmimastoinen pienehkö alus 1700-luvulta, huukkari

HYDROFORI vesipumppu, painesäiliö

HYLKIVENE perinteinen hylkeenpyyntivene

HYLKY haaksirikossa tuhoutunut alus jota ei voida pelastaa

HYPOTERMIA kehon alilämpöisyys

HYRRÄKOMPASSI hyrrävoimaan perustuva magneettikentästä riippumaton suunnanosituslaite

HYTTA hytti

HYTTI laivan tai veneen (asuin) sisätila, kajuutta, ruffi

HYTTÄRI matkustajalaivan hyttisiivooja

HÄKKI hytti

HÄNTÄNARU luotsileidareiden passaus-/nostonaru

HÄRKÄVENTA purjelaivan tekemä myötäkäännös, lehmänkäännös, ämmänkäännös

HÄTÄPÄSSI varageneraattori

HÖYRYSLINGA ohut höyryputkilinja

I

IA alustyyppin lyhenne: Ilmatyynyalus (suomalainen)

IALA kansainvälinen viitoitusjärjestelmä (A ja B) (International Association of Marine Aids and Lighthouse Authorities)

IHO kansainvälinen merikartoitusjärjestö (International hydrographic organisation)

IHV indikoitu hevosvoima, höyrykoneen teho, johon on laskettu mukaan mm. kitkan ja apulaitteiden tehohäviö

IMO YK:n kantainvälinen merenkulkujärjestö, International Maritime Organisation
IMO-LASTI vaarallisia aineiden kuljetus/lasti
IMO-YKSIKKÖ vaarallisten aineiden säilytysyksikkö
IMPELLERI vesipumpun kuminen siipipyörä
INDIKAATTORILANKA purjeessa oleva virtauslanka
INERTIASUUNNISTUS navigointimenetelmä, joka perustuu kiihtyvyyksien mittaukseen
INERTTI hapeton kaasu, usein pestyä pakokaasua, myös ineri
INTIAANIKANOOTTI avonainen melottava kanootti
ISO VARASTO meri (heittää isoon varastoon)
ISO, purjeveneessä mastosta taaksepäin oleva puomillinen purje, purjelaivassa isomaston alin raaka-, kahveli- tai kolmiopurje
ISOLAARIO purjehdusohje, reittikuvaus
ISOMASTO purjelaivan korkein masto
ISOMÄRSSYTANKO purjelaivan isomaston ensimmäinen jatko
ISOPRAMMITANKO purjelaivan isomaston toinen jatko
ISOPURJE, purjeveneessä mastosta taaksepäin oleva puomillinen purje, purjelaivassa isomaston alin raaka-, kahveli- tai kolmiopurje
ISOPURJEEN RATSASTAJA purjeen etureunan ja maston liikkiuran tai mastokiskon kiinnike
ISOVENE barkassi, aluksen suurin laivavene
ISOYMPYRÄ pallon halkaisija joka kulkee keskipisteen kautta
ISOYMPYRÄN KAARI lyhin etäisyys kahden pallon pinnalla olevan pisteen välillä
ISOYMPYRÄPURJEHDUS purjehdus todellista lyhintä reittiä pitkin
ISTUINKAUKALO purjeveeneen istumalaatikko, sitlooda
ITINERAARI väyläselostus, purjehdusreittikuvaus
ITSESKUUTTAUTUVA keulapurje/fokka joka käännöksessä vaihtaa puolta automaattisesti
ITSEYHJENTYVÄ AVOTILA vedenpinnan yläpuolella oleva avotila, josta on "viemäri" ulos
J
J/M alustyyppin lyhenne: jäänmurtaja (suomalainen)
JAAKARI purjelaivan uloimman keulaharuksen kolmiopurje, ajopurje
JAALA kaksimastoinen kahvelipurjein varustettu purjealus

JACKASS BARQUE kolmimastoinen, 1800-luvun lopulla parkista muutettu vähintään

kolmemastoinen, osittain kahvelitakiloitu laiva, jäkkiaasi

JAHTI siro, yleensä yksimastoisella kahvelitakilalla varustettu purjealus

JAKOBINSAUVA alkeellinen navigointilaitte jolla mitattiin auringon, horisontin ja tähtien välisiä

kulmia, astesauva

JAKODIODI akkuja erottava ja niiden lataamista ohjaava laite

JALKA englantilainen pituusmitta (30,5 cm) jota käytetään veneen pituuden ilmaisemiseen, vanha suomalainen (ruotsalainen) jalka = 29,7 cm

JALKAMERKIT syväysmerkit

JALKAPERTTI purjelaivan raakojen alla oleva köysi tai vaijeri, jonka päällä purjeita käsiteltäessä seisotaan, pertti

JALKAPUMPPU jalalla polkien käytettävä vesipumppu

JALUS purjeen kireyttä säätävä köysi, skuutti

JALUSKISKO veneeseen kiinnitetty metallikisko, jonka avulla jaluspistettä voidaan muuttaa

JALUSKULMA purjeen takakulma josta sen asentoa säädetään, skuuttikulma

JALUSLUKKO purjeen säätököyden kiinnittämiseen käytettävä laite, skuuttilukko

JALUSPISTE purjeen säätököyden kiinnityskohtaa rungossa

JALUSPYLPYRÄ pylpyrä, jonka kautta purjeen säätököysi juoksee

JALUSSOLMU yleisimpiä solmuja kahden köyden liittämiseksi yhteen jossa päät tulevat samalle puolelle

JALUSTAA säätää purjetta jalusköydellä, skuutata

JALUSVINSSI purjeen säätämiseen käytettävä vinssilaitte, vinssi, skuuttivinssi

JAPANAMAX laivatyyppi, joka on Panamax-tyypin kaltainen, mutta lyhyempi mahtuakseen Japanin tärkeimpien viljaterminaalien laitureihin

JASSIKKA irtotavaran lastaamiseen ja purkamiseen käytettävä laatikko tai säiliö

JATKOMASTO Purjealuksen kolmi- tai nelijatkoinen masto. Toinen jatko on märssytanko ja kolmas prammitanko

JATKOPINNA peräsinpinnasta lähtevä ohut keppi, josta pidetään kiinni

JCT alustyyppin lyhenne: Jumbo Container Ship, erittäin suuri konttialus

JELKKARI lujitemuovin vettäpitävä ulkopinta, gelcoat, geeli

JENGARI ruorimies (vars. ulkopuolinen)

JENGATA ohjata, olla ruorissa

JENGI ahtaustyöryhmä

JENNI genua purje

JETTI vesisuihkupropulsio-laite, vesisuihkumottori myös pikamatkustaja-alus

JIB ulompi keulapurje. Jibi

JIGGERMASTO Nelimastoisen täystakiloidun laivan takamasto, jossa kahveli ja raa'at, Viisi- tai useampimastoisen kuunarin tai kuunarilaivan neljäs masto keulasta lukien

JIIKTOUVI köysi, jolla purjelaivan purje kurotaan kokoon kannelta käsin, kuristin, koortinki

JIINA talja jonka muodostaa kaksi köyden yhdistämää yksi- tai useampipyöräistä plokia, moninkertaistaa käytetyn voiman

JIIPPI myötätuuleen tehty käännös, myötäkäännös

JIIRATA ajautua pois suunnasta

JIIR AUS mutkittelu, kurssista poikkeaminen

JIKI jolla tai pieni vene

JOCKEY spinaakkeriskuutin tukipuomi

JOCKEY-PUOMI spinaakkeriskuutin tukipuomi

JOHTOLOISTO väylää osoittava kohtiajettava turvalaitteen valosektori, linjaloisto

JOOLI kaksimastoinen purjealus jonka taaempi (mesaani-) masto on peräsintä taaempana

JOPI työ, pesti

JOPI työ, työpaikka

JOUKKOTAVARA irtolasti, bulkkilasti

JOUSTIN veneen kiinnitysköydessä nykimistä vaimentava jousi tai kumi

JOUTSENKAULA pakoputken pakoputkiston osa (vesilukko), kannen alapuolisen tilan raitisilmaputki

JOUTSENKAULAVENTTIILI nouseva ja alaspäin taivutettu tuuletusputki/-venttiili

JUMBOPUOMI raskas nostopuomi

JUMPRU litteänpyöreä puusta valmistettu rei'itetty plokki jonka silmien kautta köysi juoksi

JUNGFÄLLÄR nuori ja kokematon merimies

JUNGMANNI laivapoika, aloitteleva kansimies

JUNKKI jungman, jugmanni, kansipuolen harjoittelija, myös kiinalainen Song dynastian aikainen laivatyyppi

JUOKSEVA RIKI purjeiden käyttöön liittyvät köydet ja vaijerit, jotka ovat nopeasti säädettäviä

JUOKSIJA jasluskiskon juoksija, liikuteltava kiinnike, jolla purjeen jaluspistettä voidaan siirtää, lööppari

JUOPPOVERKKO laakonkiverkko

JUSTEERAUS kalibrointi, säätäminen

JYHMYRÄ aluksen keulapaksunnos, keulabulbi, bulbi

JYSKYHARUS keulapuomin päästä jyskytaavetin kautta runkoon kulkeva tukivaijeri

JYSKYTAAVETTI keulapuomin keskikohdan alapuolella oleva pystytuki jonka kautta kulkee tukiharus aluksen runkoon

JÄKKIAASI Kolmimastoinen, 1800-luvun lopulla parkista muutettu vähintään kolmemastoinen, osittain kahvelitakiloitu laiva, jackass barque

JÄKKIHARUS purjeen kiinni sitomista varten raakapuuhun tai jonkin muuhun pyörpuuhun kiinnitetty metallinen tai puinen puikko tai rima, jäkkitaari

JÄKKITAARI purjeen kiinni sitomista varten raakapuuhun tai jonkin muuhun pyörpuuhun kiinnitetty metallinen tai puinen puikko tai rima, jäkkiharus

JÄNIS viittojen ja poijujen paikkaa osoittavat merkit maissa, myös luvaton vapaamatkustaja, myös kuorman mukana tuleva ylimääräinen esine

JÄRVIKLYYSI köysiaukko (rullaklyysi) jossa rullat myös yläreunassa

JÄÄDÄ AHTERIIN myöhästyä laivan lähdöstä

JÄÄILMA ilmastointi

JÄÄLAIVA jäähdytyslastialus

JÄÄPANKKI ahtojääkasautuma

JÄÄPOIJU merenkulun turvalaite, poiju joka rakenteensa ansiosta pysyy paikoillaan myös talven yli

JÖÖLINKI nostoköysi, myös kiinnitysköysi

K

KAAKKOISPASAATI päiväntasaajan eteläpuolella puhaltava tasainen jatkuva tuuli

KAAPELI pituusmitta merellä 1/10 meripeninkulmaa, kaapelinmitta

KAAPELIMERKIT vedenalaisen kaapelin linjaa osoittavat merkit rannoilla

KAAPELINMITTA pituusmitta merellä 1/10 meripeninkulmaa

KAAPPI kannelta johtavan sisäänkäynnin suojana oleva rakennelma, kajuutankaappi, kappi

KAARI aluksen rungon sisäpuolella oleva poikittainen tukirakenne

KAARIMINUUTTI maapallon leveysasteen 1/60; vastaa pituudeltaan yhtä meripeninkulmaa

KAAVELI moottorin vauhtipyörän suoja

KABOTAASILIIKENNE tavarain tai matkustajien kuljetus saman (vieraan) valtion rajojen sisällä

KAHDEKSIKKO köyden päähän tehtävä solmu

KAHVELI maston yläpäästä yläviistoon oleva tanko purjeen tukemiseen

KAHVELIKUUNARI kaksimastoinen kahvelitakiloitu purjelaiva, tasalatvakuunari, hoilo

KAHVELILATVAPURJE kahvelipurjeen yläpuolelle nostettava raaka- tai viistopurje

KAHVELILIIKKI kahvelipurjeen yläreuna

KAHVELIMASTO masto joka on varustettu kahvelilla

KAHVELIPURJE nelikulmainen purje joka on yläreunasta kiinnitetty kahveliin ja alareunasta puomiin

KAHVELITAKILA masto jossa on kahveli ja siinä kahvelipurje sekä maston huipussa latvapurje

KAIDEVERKKO kaiteen tai mantookin vaijerien väliin kiinnitetty verkko joka estää tavoiden putoamisen kannelta

KAIJA satamalaituri, möljä, puomin siirtotalja (gaija)

KAIJAPALVELIJA satamapalvelija

KAIKULUOTAIN, KAIKU veden syvyyttä ylääänipulssilla mittaava laite

KAIVO imuputken kohdalla oleva syvennys, kaivo

KAJAKKI melontaan käytettävä pitkä, kapea ja matala vesikulkuneuvo, jota liikutetaan melomalla kaksilapaisella melalla, myös laiva tai alus yleensä

KAJAKKIMELA kaksilapainen parimetrinen mela

KAJUUTANKAAPPI kannelta johtavan sisäänkäynnin suojana oleva rakennelma, kaappi, kappi

KAJUUTTA aluksen sisätila, asuntosuoja

KAKSKYMPPINEN lyhyt 20 jalan merirahtikontti

KAKSOISKÖLI pujevene jossa on kaksi köliä rinnakkain (suositettu voimakkaan vuoroveden alueella)

KAKSOISPOHJA aluksen pohjarakenne, jossa on kaksi päällekkäistä vesitiivistä kerrosta

KAKSOISPOTKURI putkurilaite, jossa on kaksi vastakkaiseen suuntaan pyörivää potkuria

KAKSOISPULPETTIVENE avovene jonka kummallakin puolella on ohjauspulpetti

KAKSOISRUNKO alus, jossa on kaksi päällekkäistä vedenpitävää runkorakennetta pohjassa ja sivuilla

KALAPUUSI putka

KALARAUTA kölin jatke potkurin alle, perämoottorin evä potkurin alapuolella

KALASTUSTA HARJOITTAVA ALUS meriteiden säännöissä alus joka kalastaa pyydyksillä jotka rajoittavat sen ohjaamista (ei vetosiimalla kalastava)

KALEERI matalakulkuinen, pitkä, ja soudettava sota-alus 1400- 1700-luvulla joka usein oli myös takiloitu

KALJAASI kahdella kahvelitakilalla varustettu purjelaiva, jonka takamasto yleensä etumastoa pidempi

KALJUUNAKUVA veistetty ihmis- tai eläinhahmo purjelaivan keulakoristeena

KALJUUTTI täyteläisen runkomuodon omaava purjelaiva noin 1700-luvulta

KALLE palveluspoika ja kokin apulainen, messi-kalle, messipoika

KALLOPLOKI litteänpyöreä puusta valmistettu reitetty ploki jonka silmien kautta köysi

KAMSARMAX laivatyyppi joka on kooltaan sellainen, että se mahtuu Guinean Kamsar-nimisen kaupungin bauksiittisatamaan; kuten panamax mutta lyhyempi

KANALAUTA siirrettävä laskusilta

KANOOTTI pitkä ja kapea avonainen melalla liikuteltava alus

KANSI aluksen ulkokansi, välikansi "kerros", täkki

KANSIHYLLY puulaivan kylkeä sisäpuolella kiertävä tuki, johon kansi tukeutuu

KANSILUUKKU kulkemista varten tarkoitettu luukku kannessa

KANSIPALKIN POLVI kansipakin ja kyljen välissä oleva kolmiomaine tuki

KANSIPALKKI aluksen kantta tukeva poikittainen palkki rungon reunasta reunaan

KANSIPROOMU hinaajan vetämä tai työntämä alus jonka rakenne muistuttaa ponttonia ilman ruumaa

KANSIVALO ulkokannella työskentelemistä varten asetettu valaisin, saalinkivalo, spridarivalo

KANSIVENTTIILI kannen läpi tuleva tuuletusventtiili tai valoaukko

KANTAVUUS aluksen kokonaiskantokyky painotonneina

KAP HORN Etelä-Amerikan eteläisin kärki jossa usein myrskyä ja vaikeat olosuhteet

KAPELLI suojapeite, puomipeite

KAPHOORNARI merenkävijä joka on kiertänyt Kap Hornin purjealuksella

KAPIISI hytti

KAPLAAKI aluksen päällikölle palkan lisäksi tuodun lastin arvosta maksettu osuus

KAPPI kannelta johtavan sisäänkäynnin suojana oleva rakennelma, kajuutankaappi, kaappi, myös kantta korkeammalle rakennettu oviaukko esimerkiksi troolarin keulassa

KAPSELI pystysuora pyörivä kela köysien kiristämiseen

KAPSELI töijausvinssi, kiinnitysvintturi, vinssikela

KAPSTAAN pystyasennossa oleva vinssikela

KAPTEENI aluksen päällikkö

KAPU kapteeni

KAPYYSI aluksen keittiö, byssa, pentteri

KARAKKI 2-4 mastoinen, tasasaumainen, keula- ja peräkastellilla varustettu Välimerellä käytetty pyöreänmuotoinen kauppalaiva noin 1500-luvulta

KARANTEENI eristys

KARANTEENILIPPU Q-lippu

KARAVELLI enintään kolmimastoinen myöhemmin raakatakiloitu pyöreänmuotoinen, tasaperäinen ja tasasaumainen, keula- ja peräkastelleilla varustettu noin 1200-1400-luvun lopun purjelaiva, kraveli

KARBIINIHAKA jousihaka köyden pikakiinnitykseen

KARDAANIKOMPASSI kahteen suuntaan akseloitu kompassi joka pysyy vaaka-asennossa

KARDELLI köyden tai vaijerin säie, kardeeli

KARDINAALIVIITAT viitoitusjärjestelmä joka perustuu ilmansuuntiin, viitat osoittavat kulkukelpoisen veden suunnan

KARHU kettinginkiristin ja -lukko, ankkurikettingin salpa

KARI alusliikenteelle vaarallinen kivi tai matalikko, myös pieni saari

KARIMERKKI väylämerkki, joka osoittaa pienen karin sijainnin, voidaan ohittaa joka puolelta

KARNEERAUS ruuman pohjalautoitus, garneeraus

KARTIO eräs aluksen päivämerkki

KARVELI skarveli, (lasti)luukun reunus

KARVELIAPINA manttelimies, joka ohjaa käsimerkein vinssimiehiä

KASTELLI aluksen perässä ja keulassa oleva korkerakennelma (historiallinen)

KASTLIINA ohut köysi/naru jonka päässä on paino, heittoliina

KASTLIINATYKKI köydenheittolaite

KASTPLOKI heittoploki

KASUUNI merenpohjaan kiinteästi perustettu merimajakka

KATAMARAANI vene jossa on kaksi rinnakkaista runkoa

KASTASTUSLUOKKA huviveneen varusteiden katsastus eri olosuhteita vastaavasti (sisävesi, rannikko, avomeri)

KATTIRUOSKA aluksella rangaistusvälineenä käytetty ruoska
KAVITAATIO veden kiehumisen potkurissa paineen alenemisen johdosta
KAVITAATIOLEVY veneen pohjan tasalla oleva vaakasuora levy joka estää ilman pääsyn potkuriin
KEGLU puukko
KEILI ristipään liukulankku
KEILIN PRUUTTA keilin voiteluun käytetty ruisku
KEISSI laatikko, etenkin olut-/viina- (case)
KELA vintturin vetorumpu
KELAPÄÄ vintturin kelan päässä oleva avoin heittokela
KELARENGAS vintturin kelan reunassa oleva korokereuna
KEPPI reimari, viitta
KEPSI GPS
KESKELLE ruorikäsky joka tarkoittaa ruorin viemistä keskiasentoon
KETJULUKKO u:n muotoinen, kierretapilla varustettu, ketteingeissä ja ketjuissa käytettävä lukko, sakkeli
KETKA aluksen kannen pitkittäinen koveruus
KETSI kaksimastoinen purjevene jossa perämasto on peräsinakselin keulapuolella
KETTINKIPOKSI ankkurikettinkisäiliö
KEULABULBI aluksen keulapaksunnos joka vähentää veden vastusta, bulbi, jyhmyrä
KEULAHARUS maston huipusta tai yläosasta keulaan tuleva tukivaijeri, fokstaaki, förstaaki
KEULAHARUSPURJE Purjelaivan keulamaston eteenpäin suuntautuvassa haruksessa oleva kolmiopurje
KEULAHELA purjeveneen kaulassa oleva hela, johon harus ja keulapurje kiinnittyvät
KEULAKAIDE kehän muotoinen kaide veneen keulassa, pulpit
KEULAKAJUUTTA veneen keulassa oleva hytti
KEULAKANSI ulkokannen osa joka on kansirakenteiden etupuolella
KEULAMASTO purjelaivan etumasto. Raakapurjelaivoissa ja kuunareissa etummainen masto, fokkamasto
KEULAPAKKA föörpakka, keulakoroke,
KEULAPAKKA keulan korokekansi
KEULAPIIKKI rungon etumaisen poikkilaipion etupuolelle jäävä tila ,keulapiikkitankki, keulavarasto

KEULAPOLLARI keulan kiinnitysköysien pollari

KEULAPORTTI ro-ro aluksen lastausportti keulassa, keulan muoto-osa

KEULAPOTKURI rungon läpäisevään kanavaan poikittain asennettu potkuri jolla alusta voidaan kääntää

KEULAPUOMI purjealuksen keulasta ulos työntyvä puomi, johon keulamaston harukset on kiinnitetty, keulapuu, kokkapuomi, kokkapuu, puksprööt

KEULAPURJE (etumaisen) maston etupuoella oleva purje

KEULAPUU purjealuksen keulasta ulos työntyvä puomi, johon keulamaston harukset on kiinnitetty, keulapuu, kokkapuomi, kokkapuu, puksprööt

KEULASPRINGI keulasta taaksepäin laituriiin lähtevä kiinnitysköysi rynnäsköysi, viistoke

KEULASUIHKU veneen kääntämiseen tarkoitettu vesisuihkupropulsio-laite vrt. keulapotkuri

KEULATANKOHARUSPURJE Neljällä keulaharuspurjeella varustetussa purjelaivassa lähinnä mastoa oleva kolmiopurje

KEVENNÄ ruorikäsky joka tarkoittaa kääntymisnopeuden vähentämistä

KEVYTVENE painokölitön (nostokölillinen) purjevene tai -jolla

KIINALAINEN BROACH vene kallistuu voimakkaasti spinaakkerin puolelle ja perä nousee ylös

KIINALAINEN JIIPPI purje on myötäkäännöksessä täyttynyt ylä- ja alaosaan eri puolilta

KIINTEÄ RIKI masto, saalingit, puomit ja mastoa tukevat harukset ja vantit

KIKATA valittaa

KIKI puomin korkeutta säätävä talja, puomin alasetäjä, kikkitalja

KIKKATALJA välityksellinen kiinnitysvinssi, taljavinssi

KILPI vetolaitteen kiinnityslaippa veneeseen

KIMPAKKA purjelaivan maston yläpäähän tukilevitys mastojatkon (tangon) alla, poskituki

KIPINÄ radiosähkötäjä, titari

KIPPARI pienehkön laivan päällikkö, laivuri

KIPPO pieni alus

KIPPUNTA vanha painomitta 1/18 lästiä (136 kg)

KIRKKO kansirakennelma jossa asuintilat, torppa

KISSALUUKKU tankkilaivan näytteenottoluukku

KIULU vähättelevä nimitys aluksesta

KLAARATA selvittää jostain tai selvittää vrt. meriklaari, myös ilmasta: seljetä

KLAARI ohittaa turvallisesti
KLADI kansi- tai kone- tai lastipäiväkirja
KLAMKIITTI köysilukko, clamceat
KLAMPPI purjeen yläkulman vahvike, johon nostin kiinnitetään
KLASSAUS aluksen luokitus, luokittaminen
KLINKKARI limittäin toistensa päälle rakennettu kylkilaudoitus, limisauma
KLINOMETRI aluksen kallistusmittari
KLIPPERI nopea, pitkä ja sulavarunkoinen 3-4-mastoinen kauppalaiva 1850-luvulta
KLUNGA parvi, massa, esimerkiksi purjehduskilpailussa veneiden tihentymä, (ruots.) glunga
KLUNSSI köyden päähän tehty pleissi purkautumisen estämiseksi
KLYYSI, KLYYSSI vaijerin tai kettingin läpivientisilmäke tai ohjain, klyysi, vetoura
KLYYVARI tuulenhalkaisija, varsinaisen keulapurjeen eteen jalustettu purje
KNAAPI kaksisakarainen rakenne köysien ja vaijereiden kiinnittämistä varten
KNARRI viikinkien käyttämä rahtialus
KNUPU solmu (nopeudesta)
KOFFERDAM kahden osaston välissä oleva tyhjätila, kuiva tankki, myös lujitemuoviveneeseen laminoitu ilmatasku
KOFFI Rannikkoliikenteeseen tarkoitettu kaksimastoinen, kahvelitakiloitu purjelaiva, jonka etumastossa lisäksi raakapurjeet.
KOGGI teräväkeulainen ja -peräinen, limisaumainen hansakauppiaiden 1200-luvulla käyttämä yksimastoinen raakapurjeella varustettu laivatyyppi, Hansagoggi
KOHVERNAAKKELI irrotettava puusta tai teräksestä tehty köysien kiinnitystappi, naakkeli
KOIJA vuode, punkka, pritsi
KOILATA vyyhdetä köysi
KOILI kehälle kierretty köysi tai vaijeri; köyden kauppamitta =220m
KOILLISPASAATI päiväntasaajan pohjoispuolella puhaltava tasainen jatkuva tuuli
KOIRANKULLI narun päähän pujomalla tehty paksunnos
KOIRAVAHTI vahtivuoro klo 00-04
KOKKA aluksen keula
KOKKAPUOMI purjealuksen keulasta ulos työntyvä puomi, johon keulamaston harukset on kiinnitetty, keulapuu, keulapuomi, kokkapuu, puksprööt

KOKKAPUU purjelaivan keulassa oleva tanko joka auttaa fokkamaston ja samalla koko takilan laivan kölin suuntaiseen tukemiseen

KOLIBOKSI hiilivarasto

KOLIPAATTI hiiltä kuljettava alus, myös hiilellä lämmitettävä höyrylaiva

KOLISTIMMI hiili lämmitteinen höyrylaiva

KOLLATA tarkastaa, tutkia

KOLLIKUURI satamavarasto

KOLMEVARTTITONNARI vanhan IOR-säännön mukainen noin 36 jalkainen purjevene

KOMENTOSILTA laivan ohjaamo

KOMISSIO laivaan satamassa tulevat viranomaiset, myös meklarin saama maksu osuudestaan rahtaustyössä

KOMMA kommodori

KOMMODORI veneseuran puheenjohtaja, sotilasarvo merivoimissa

KOMPASSI koje aluksen suunnan määrittämiseksi

KOMPASSIJUSTEERAUS kompassieksymän kalibrointi

KOMPASSIPIIRU horisontin (täysympyrän) 1/32 -11,25 astetta, kompassipiiru

KOMPOSIITTILAIVA teräskaarilla rakennettu puurunkoinen alus

KOMPOUNDIKONE kaksipaisuntainen höyrymäntäkone

KONEALUS alus jota kuljettaa koneisto, moottorialus

KONEHUONE moottoritila

KONEJULLI konepuolen mies

KONGI käytävä

KONGOLAINEN ahvenanmaalainen

KONOSSEMENTTI todiste kuljetussopimuksesta

KONSTAAPELI vastasi purjelaivassa mm. muonavaraston hoidosta, konsti, aliperämies

KONSTI vastasi purjelaivassa mm. muonavaraston hoidosta, konstaapeli, aliperämies

KONSTRUTIOVENE yksilöllisesti suunniteltu vene vastakohtana yksityyppiveneelle

KONTAINERI standardisoitu kuljetussäiliö, jota voidaan siirtää kuljetusvälineestä toiseen ilman sisällön uudelleenlastaustai, container, kontti

KONTRA tullitarkastus, tullin tehotarkastusryhmä

KONTTI standardisoitu kuljetussäiliö, jota voidaan siirtää kuljetusvälineestä toiseen ilman sisällön uudelleenlastausta, konteineri, container, myös rahtitavaraliikenteen mittayksikkö

KONTTIALUS konttilastin kuljettamiseen suunniteltu alus

KONTTIKENKÄ ruumassa olevien konttien kulmiin laitettavat metallituet, jotka pitävät kontit paikoillaan

KONVOI saattue

KOORTINKI köysi, jolla purjelaivan purje kurotaan kokoon kannelta käsin, kuristin, jiktuovi

KOPLATA kytkeä

KOPLINKI alennusvaihde, kytkin

KORA kova tuuli, blosis

KORI kardinaaliviitan huippumerkki

KORSTEENI aluksen savupiippu

KORTATA tiputtaa spanntien yms. väliin jäänyttä lastia ruuman pohjalle

KORTTAUS köyden lyhentäminen lyhennyssolmulla

KORT-TUNNELI hinaaja potkurin ympärille rakennettu tunnelimainen rengas hinauskykyä parantamassa

KORVETTI alkuaan sota-alus 1700-luvulla, nykyinen sota-alustyyppi 500-1500 tonnin tykki- tai ohjusvene

KOTTI aluksen vedenpitävä väliseinä, laipio

KOUKKU ankkuri, olla kourussa (ankkuroituna)

KOURA ankkurin haaran päässä oleva levennys jonka tarkoitus on lisätä ankkurin pitoa

KOUSSI köyden silmäkkeen vahvistinrengas

KRAANA nostokurki, kansinosturi

KRAVELI enintään kolmimastoinen myöhemmin raakatakiloitu pyöreänmuotoinen, tasaperäinen ja tasasaumainen, keula- ja peräkastelleilla varustettu noin 1200-1400-luvun lopun purjelaiva, karavelli

KREIJARI suurehko kaksi- tai kolmimastoinen raakatakiloitu paalumastoinen alus 1400- 1700-luvulta

KREMATORIO jätteenpolttouuni

KRONOMETRI tarkkuuskello jota käyttää paikanmäärityksessä

KROSSI tankkien välinen poikittaisventtiili, crossover-venttiili

KRUULISTA miehistöluettelo

KRYSSATA luovia, purjehtia vastatuuleen, kryssiä

KRYSSI vastatuuleen purjehtiminen, luovi

KRYSSIKULMA maksimikulma, jolla voi purjehtia vastatuuleen menettämättä parasta vauhtia

KRYSSIMASTO Kolmimastoisen täystakiloidun laivan takamasto. Neljä tai useampimastoisen täystakiloidun tai parkkilaivan toinen masto perästä lukien. Kuunarilaivan tai kuunarin kolmas masto keulasta lukien, begiinimasto

KRYSSIMÄRSSYTANKO purjelaivan kryssimaston ensimmäinen jatko

KRYSSIPRAMMITANKO purjelaivan kryssimaston toinen jatko

KRYSSIPURJE purjelaivan kryssi- eli pekiinimaston alin kahvelipurje

KUIVAKYLKI aluksen alimman vuotokohdan korkeus vedenpinnasta, varalaita

KUKONJALKA peräharuksen säätötalja

KULKUASENTO aluksen keula- ja peräsyväyksien erotus, trimmi

KULKUVALOT aluksen merkkivalot joita käytetään kulussa auringon laskusta sen nousuun

KUMMELI valkoiseksi maalattu kivilatomus tai taulu rannalla paikantamista helpottamaan, kumpeli

KUMPELI valkoiseksi maalattu kivilatomus tai taulu rannalla paikantamista helpottamaan, kummeli

KUNNARI purjeen etureunaa säätävä naru, litistää purjetta, cunninghamköysi

KUOKKA ankkuri

KUOLLUT PAINO aluksen kokonaiskantavuus miehistöä, varastoja ja lastia 1 DWT = 1016,5 kg, death weight

KUONAKANKI metallirassi jolla hakataan slagia irti, sleissi

KUORIKÖYSI köysi jossa on erillinen punottu pintakerros

KUPPIMELA mela jonka lapa on hyvin kovera kuppi, lusikkamela

KURISTIN köysi, jolla purjelaivan purje kurotaan kokoon, koortinki, jiiktouvi

KURJENKAULA kannen alapuolisen tilan raitisilmaputki

KURSSI suunta johon alus purjehtii

KUSINEERO kokki

KUSTI rannikko

KUTTERI yksimastoinen purjevene jossa on kaksi peräkkäistä keulaharusta/-purjetta

KUTTERIHARUS yksimastoisen purjeveeneen toinen keulaharus

KUUNARI kaksi- tai kolmemastoinen purjealus jonka isomasto on keulamastoa pidempi

KUUNARILAIVA vähintään kolmimastoinen purjelaiva jonka etumasto raakatakiloitu ja takamastot kahvelitakiloitu, barkentiini

KUUNARIPRIKI kaksimastoinen kahvelitakiloitu purjealus, jonka molemmissa mastoissa ylhäällä raa'at, hermafrodiittipriki, brikantiini

KUUSNEKKI hela joka kiinnittää ispurjeen puomin mastoon, puomihela, gooseneck

KUUTTI yhdestä puusta koverrettu vene jonka sivuilla on korotettu varalaita, myös pienehkö rannikkoliikenteessä 1600-luvulla käytetty limisaumainen, 1-3 mastoinen purjealus, kuutto
KUUTTO Pienehkö rannikkoliikenteessä 1600-luvulla käytetty limisaumainen, 1-3 mastoinen purjealus

KVADRUPPELIKONE nelipaisuntainen mäntähöyrykone

KVARNI harjoittelumylly, yhdistys joka koordinoi merenkulkuoppilaitoksen harjoittelupaikkoja

KYMPIN KAHVI epävirallinen pikainen kahvikupillinen klo 10:00

KYNSI ankkurin kouran päässä oleva terävä uloke

KYTKY kahden köyden kytkeminen (solmiaminen) toisiinsa

KÄRKIKARTIO kärjellään seisova kartion muotoinen päivämerkki joka osoittaa purjealuksen kulkevan moottorivoimalla

KÄSISAVU hätämerkinatoväline josta palaessa lähtee punaista tai oranssia merkkisavua

KÄSISOIHU hätämerkinantoväline josta palaessaan valaisee voimakkaasti

KÄSISUUNTIMAKOMPASSI kompassi jolla tähtäämällä voidaan määrittää suuntimia

KÄYMÄKELA töjjausvinssi, kiinnitysvintturi, vinssikela, kapseli

KÄYSÄ laiva, alus

KÄÄNNÖS kun purje vaihtaa puolta veneeseen nähden

KÄÄNTÖPIIRI leveyspiiri jolla aurinko eteläisimmillään tai pohjoisimmillaan ylittää zeniittiin (n. 23,5° N/S)

KÄÄNTÖPOTKURI laivoissa käytettävä potkuriyksikkö, joka on käännettävissä 360° sen pystyakselin suhteen; korvaa peräsimen ohjailussa, ruoripotkuri, Aquamaster

KÖLI aluksen pohjassa oleva sortoa vastustava ja vastapainona toimiva evä

KÖLILAATIKKO kotelo johon nostoköli voidaan nostaa

KÖLILINJA aluksen pitkittäisakselin suunta

KÖLIVENE kiinteällä painokölillä varustettu purjevene

KÖYSILUKKO tartuntaura tai mekanismi jolla köysi voidaan pikalukita, clamcleat

L

LAABERI heikko tuuli

LAAHUSANKKURI ajoankkuri joka hidastaa aluksen ajelehtimistä
LAAKI lastikerros (esim. kontteja)
LAAKONKI maihinnoususilta
LAAKONKISTÖTTÄ laakongin tukipylväs
LAAKONKIVAHTI laskusillan päässä vahdissa oleva täkkäri, joka katsoo, etteivät asiattomat pääse laivaan
LAAKSIIDA kallistuma
LAATIKKO sänky
LAIPIO aluksen (yl. Poikittainen) väliseinä
LAIPIOKOMPASSI seinään kiinnitetty tai osittain upotettu kompassi
LAITAMYÖTÄINEN tuuli joka tulee peränpuolelta sivusta, aiheuttaa usein aluksen kovaa keinumista
LAITASUOJA veneen runkoa suojaava pehmike, lepuuttaja, fendari
LAIVA suurehko vedessä kulkeva alus joka pääsääntöisesti on jatkuvasti miehitetty
LAIVASÄNTÄ merenkulkua omistamallaan tai toisen aluksella harjoittava henkilö
LAIVANSELVITTÄJÄ asiamies joka hoitaa laivaan ja lastiin liittyviä toimenpiteitä, meklari
LAIVAPÄIVÄKIRJA kirja johon merkitään aluksen matkan aikana sattuneet tapahtumat ja tiedot, lokikirja
LAIVASTOVIERAILU sota- tai valtionaluksen vierilu ulkomaan satamassa, humor. myös satamassa tapahtuva naapurilaivassa käynti
LAIVAVÄKI kaikki aluksessa työskentelevät työntekijät ja virkamiehet
LAIVAVÄKILUETTELO rekisteri joka koostuu aluksella kulloinkin merimiestoimessa olevien työsopimuksista ja määräyskirjoista
LAIVURI sisävesi- ja rannikkoaluksen päällikkö
LAKANAVAHTI vahtivuorojen välinen vapaa-aika, vapaavahti
LAMMUUNI skottikattilan lieska-uuni
LANKONKI maihinmenosilta, laakonki
LANNE aluksen kyljen peränpuoleinen osa
LAPAKULMA kulma jonka potkurin lapa muodostaa pystytason kanssa
LARSENIT laituria tukevat pystyt, kulmikkaat rautalevyt
LASI laivakellolla annettu äänimerkki; lyödä lasi
LASKEMINEN veneen keulan kääntäminen pois päin tuulesta

LASTIMERKKI laivan kylkiin maalattu merkki joka osoittaa miten syvälle alus voidaan eri olosuhteissa lastata, Plimsollin merkki

LASTIPLAANI lastaussuunnitelma, lastipiirustus

LATERAALIVIITAT viitoitusjärjestelmä, joka osoittaa väylän vasemman ja oikean laidan

LATINALAISPURJE kolmiopurje joka etureunastaan on kiinnitetty viistosti mastossa olevaan raakaan

LATISTAJA köysi jolla pienennetään purjeen pussimaisuutta, lattari

LATITUDI paikan kaarikulma päiväntasaajasta meridiaania pitkin leveyspiiri

LATITUDIPARALLEELI saman leveysasteen muodostama pikkuympyrä maapallon asteverkossa

LATTA purjeen takareunan tai purjeen läpi menevät vahvikkeet

LATTARI purjeen latistaja; köysi jolla pienennetään purjeen pussimaisuutta

LATTATASKU purjeeseen ommeltu tasku johon latta laitetaan

LATVAPURJE purjelaivan raakamaston huipussa oleva suunnikkaan muotoinen purje

LAYLINE täydessä kryssikulmassa purjehdittu suunta, jolla pääsee poijulle ilman ylimääräistä matkaa, leikkari, leilaini

LAZY JACK purjeen laskemista helpottavat rajoitinköydet

LEE suojan puoli, tyynen puoli

LEEDARIT köysitikkaat

LEEPURJE raakatakiloidun aluksen lisäpurjeet jotka kiinnitetään raakoja pidentäviin

myötäpurjepiiruihin, myötäpurje

LEESTONG portaiden kaide, leestonki

LEESTONKI portaiden kaide, leestong

LEEVARTTI suojan puoli, tyynen puoli

LEGI matkaosuus

LEGO anna mennä, vapauta (huuto)

LEHMÄNKÄÄNNÖS myötäkäännös, jiippi

LEHMÄNSILTA pituussuunnassa kannen päällä oleva kulkusilta

LEIDARI rappu, portaat, köysitikkaat

LEIKARI vapaasti kääntyvä pylpyrä tai kiinityshaka

LEIKATA purjehtia myötäisellä loivasti tuulen suunnasta poiketen

LEIKKARI täydessä kryssikulmassa purjehdittu suunta, jolla pääsee poijulle ilman ylimääräistä matkaa, layline

LEILAINI täydessä kryssikulmassa purjehdittu suunta, jolla pääsee poijulle ilman ylimääräistä matkaa, leikkari, layline

LEISTONKI leidarien metalliputkikaide

LEITSUT leidarit, köysitikkaat

LEKA ankkuri

LEKOTTAA laskea, pudottaa, irroittaa laiturista

LEMPATA heittää

LEMPPULUUKUT vanhanaikaiset käsin nosteltavat ruumanluukut

LENSSATA PILSSI käydä kusella

LENSSATA tyhjentää tankki tai pilssi

LENSSI myötätuuleen purjehtiminen

LENSSIPULLO lastauksen tai purkauksen lopussa lastaajille annettava palkkio

LENSSIPULLO viinapullo joka annetaan lastaus- tai muulle työryhmälle kun työ on päättynyt

LENSSIPUMPPU pilssiveden tyhjennyspumppu, pilssipumppu

LEPUUTIN aluksen kyljellä pidettävä hankaussuoja, fiilari, fendari viilari, laitasuoja

LEPUUTTAJA aluksen ja laiturin välissä pidettävä hankaussuoja, fiilari, fendari viilari, laitasuoja

LETTAUS varoventtiilin puhallus

LEVANKI kelkka tai naruviritys, jossa skuutti kulkee. Levanki säätää ison skuuttipistettä

LEVANKIHARJA varrellinen kannen pesuharja

LEVANKIKISKO isopurjeen jaluksen (poikittainen) kiinnityskisko

LEVANKIVAUNU levankikiskossa liikkuva jaluksen kiinnityshela

LEVANTTI välimeren itäosan maat

LEVEYS paikan kaarikulma meridiaania pitkin päiväntasaajasta, latitudi

LEVEYSERO kahden sijainnin välinen latitudien erotus (etelämpänä/pohjoisempana)

LEVYANKKURI teräslevystä hitsattu ankkuri

LEVYKUMMELI valkoiseksi maalattu taulu paikantamisen helpottamiseksi jossa voi olla kirjaintunnus

LIEKINSAMMUTIN bensiinimoottorin kaasuttimen suodatinverkko

LIEKINVARMISTIN kaasulieden laite joka sulkee kaasun tulon liekin sammussa

LIFELINE turvavaijeri kannella liikkumisen varmistamiseksi, elämänlanka

LIIKKI purjeen reuna

LIIKKIURA mastossa oleva ura purjeen etureunan kiinnittämistä varten

LIINA köysi

LIITOANKKURI ankkuri joka siivekkeiden avulla liittää laskupaikkaa kauemmaksi

LIMISAUMA limittäin toistensa päälle rakennettu kylkilaudoitus

LINJA päiväntasaaja, ekvaattori myös linjatauluilla osoitettu suora väylän osa

LINJAKASTE rituaali joka toimitetaan ensimmäistä kertaa päiväntasaajan ohittavalle miehistön jäsenelle

LINJALAIVA ison noin 50-90 tykin sotalaivan nimitys 1600- 1700-luvulla

LINJALIIKENNE alukset kulkevat ennalta määrättyillä reiteillä tiettyine satamineen ja tarkkoine aikatauluineen

LINJALOISTO väylän suuntaa osoittava merenkulun turvalaite

LINJALUOTSI aluksen päälliköllä tai perämiehellä oleva pätevyys tietyille satamaväylille joilla voi ajaa ilman luosia

LINJAMERKKI linjataulu

LINJATAULU maissa oleva taulu jotka parina osoittavat väylän suunnan

LIPPULAIVA yhtiön hienoin/uusin/suurin laiva

LIPPUSARJA viestiliput joissa tunnuksot aakkosille ja numeroille, signaaliliput

LIPPUSOLMU kahden eripaksuisen köyden liittämiseksi käytettävä kaksinkertainen jalussolmu

LITSA kiinnike jolla purje kiinnitetään mastoon tai harukseen

LITSATA kiinnittää veneene etupurje harukseen

LITSAUSHAKA keulapurjeen etureunassa oleva haka joka kiinnitetään harukseen, pistoolihaka

LITSI ohut naru

LOGARITMITAULU 1700- ja 1800-luvuilla käytetyt logaritmitaulukot pituusasteen määrittämiseen

LOISTO majakkaa pienempi merenkulun turvalaite jolla on valotunnus

LOKAAMINEN pienestä rikkeestä määrätty kurinpitosaakko

LOKI koje matkan ja nopeuden mittaamista varten

LOKIKIRJA kirja johon merkitään aluksen matkan aikana sattuneet tapahtumat ja tiedot

LOKILASI tiimalasi ajan mittaamiseen

LOKSODROMI suora linja maapallon pinnalla joka kohtaa pituuspiirit aina samassa kulmassa; johtaa spiraalina kohti napaa

LO-LO ALUS alus jossa lastia käsitellään erilaisilla nostureilla tai kauhoilla aluksen partaan yli

LONG TON aluksen kokonaiskantavuus miehistöä, varastoja ja lastia 1 DWT = 1016,5 kg, death weight

LONGITUDI pituuspiiri

LONGSAID alus koko pituudeltaan laiturissa

LOORINKI sivumyötäinen tuuli, tuuli peräkulman suunnasta

LORAN maa-aseamista muodostuva radioaaltoja hyväksi käytettävä paikantamisjärjestelmä (40-luvulta)

LORAN-C uusin nykyäänkin osittain käytössä oleva Loranpaikannuksen versio

LOSSATA purkaa lastia

LOSSI kapean vesistön ylittämiseen käytettävä ohjaus- tai vetovaijeria käyttävä alus

LOWFOWLING vesieliöiden kiinnittymistä vähentävä maali, myrkkymaalin turvallisempi versio, vrt. antifouling

LUFFATA muuttaa veneen kulkusuuntaa kohti tuulta, nostaa

LUKKO ankkuriketjingissä oleva merkki (27,4 m:n [15 fathoms l. syltä] välein), myös sakkeli

LUODE laskeva nousuvesi, pakovesi

LUOKKATUNNUS purjeveneen isopurjeessa oleva veneluokan tunnus

LUOTI veden syvyyden mittauslaite

LUOTILIINA luodin mittaköysi

LUOTSI ammattikunta joka opastaa aluksen turvallisesti avomereltä satamaan ja pois

LUOTSIKUTTERI alus jolla luotsi viedään laivaan, luotsivene

LUOTSILEIVÄT luotsille tarjottava eväs

LUOTSIVANHIN luotsiaseman esimies

LUOVIA purjehtia vastatuuleen, kryssiä

LUOVIKULMA vastaiseen purjehdittaessa kulkusuunnan ja tuulensuunnan välinen kulma, nousukulma

LUOVIKULMAMITTARI mittalaite joka näyttää tuulen suhteellisen kulman kulkusuuntaan nähden

LUSIKKAMELA mela jonka lapa on hyvin kovera, kuppimela

LUU tuulenpuoli (lee vs luu)

LUUVARTTI tuulenpuoli

LUUVATA purjealuksen suunnan muuttaminen vastaisempään tuuleen, nousta tuuleen

LYHENNYSSOLMU köyden lyhentämiseen keskeltä käytettävä solmu, trumpettisolmu, torvisolmu

LYYSATA näyttää valoa

LÄMPÖSLINGA lastitankissa kulkeva höyryputki

LÄMSÄPLOKI pylpyrä joka on toiselta puolelta avoin köyden kiinnittämistä varten, heittoploki

LÄPILATTA purjeen jäykiste (latta) joka ulottuu takaliikistä etuliikkiin

LÄPIVIENTI aluksen rungon läpäisevä hela tai kanava

LÄPIVIENTIVENTTIILI rungon läpäisevän putken sulkuventtiili

LÄSTI aluksen kantavuusyksikkö 1877 asti = 1,85 rt

LÄSTIMAKSU merimiesten eläke- ja avustusrahaan kerätty maksu

LÄTÄKKÖ kokemuksen mukainen vähättelynimi vesialueelle (kotijärvi-Espoonlahti-Suomenlahti-Itämeri-Atlantti)

LÄÄKINTÄPERÄMIES ensimmäinen perämies

LÖÖPPARI jasluskiskon juoksija, liikuteltava osa, jolla purjeen jaluspistettä voidaan siirtää, juoksija
M

M/AUX alustyyppin lyhenne: apumoottorialus "motor auxiliary"

M/S alustyyppin lyhenne: moottorialus "Motor Ship"

M/T alustyyppin lyhenne: Motor Tanker, moottoritankkeri

M/Y alustyyppin lyhenne: moottorijahti "Motor Yacht"

MAAKRAPU kokematon merenkulkija

MAASÄHKÖ verkkovirta laiturilta, myös veneessä olevat maasähköön liittyvät laitteet

MAATA PIISSÄ pitää aluksen keula paikoillaan kohti tuulta

MAATUULI yöllä maalta merelle puhaltava tuuli

MAFI lauttavaunu

MAGIC BOX eräissä kevyissä kilpaveneissä oleva talja jolla voidaan siirtää maston alapäätä

MAILI meripenkikulma, merimaili

MAININKI meren aaltoilu joka ei johdu vallitsevasta tuulesta; vanhaa pitkää aallokkoa

MAJAKKA komentosillan katossa oleva ruorikulmanosoitin

MAJAKKA ulkomeren partaalle sijoitettu, tiettyä valotunnusta lähtävä kookas merenkulun turvalaiterakennus

MALACCAMAX suuri laiva joka voi kulkea Malakan salmen läpi

MALAMOK merenkulkija joka on kiertänyt Kap Hornin purjelaivan miehistössä ja möhemmin tullut merikapteeniksi

MALSPIIKKI teräväkärkinen metallipuikko, jota käytetään pujos- ja solmutöissä, maalspiikki

MANIFESTI lastiluettelo

MANIFOLDI tankkilaivan lastaus-/purkausputkiston pää

MANILAKÖYSI banaanikasveihin kuuluvan abacan kuidusta valmistettu köysi joka on luonnonkuiduista vahvin taipuisa, imee hyvin vähän vettä

MANTOOKI vaijeri tai naru -kaide

MANTTELI vinssien ja kraanojen nostoköysi

MANTELMIES karveliापina, ohjaa käsimerkein kraana tai vinssimiehiä taakan siirrossa

MANUEERAUS koneen ohjaus

MANUSLUUKKU pieni pultattu luukku, jonka kautta päästään lastiruumaan tai tankkeihin.

MANÖÖVERI aluksen liike tai ohjailutoimenpiteet, myös laivaston operaatio

MARAKATTI-LUUKKU kaksois miitsippien välissä olevan ruuman luukku

MARCONIRIKI amerikkalainen vastine bermudarikille

MASTOHAUSSI mastokaappi, rakennelma jonka päällä on masto

MASTOHAUSSI mastonjuuren (varasto)koppi, josta usein sisäänkäynti pakan alle

MASTOJALKA kolo, johon veneen masto asetetaan

MASTON KENKÄ metallinen tai puinen tuki johon masto on kiinnitetty tai upotettu

MASTONHUIPPUVALO komevärinen purjeveneen kulkuvalolyhty-yhdistelmä, tricolor-valo, tricolori

MASTOPÖNKKÄ maston sivusuuntainen tuki kannessa

MASTOVALO valkoinen eteenpäin 225° sektorissa näkyvä kulkuvalo

MASTRAISERI inertpäälínjan manuaalinen paineenpoistiventtiili

MASU mesu, konemestari

MATKANJOHTAJA aluksen päällikkö

MATRUUSI ammattitaitoinen merimies

MAYDAY radion puheliikenteessä käytettävä hätäkutsu

MEDIMAX laivatyyppi, joka mahtuu lastaamaan ja purkamaan Välimeren satamissa

MEKLARI laivaselvittäjä joka hoitaa laivaan ja lastiin liittyviä toimenpiteitä

MELA yksi- tai kaksilapainen, vesikulkuneuvon liikuttamiseen ja ohjaamiseen käytettävä airon kaltainen esine

MELTEMI Kreikan saaristossa kesäaikana ilmenevä voimakas tuuli

MEPA merimiespalvelutoimisto

MERCATORIN PROJEKTIO oikeakulmainen karttaprojektio 1500-luvulta lähtien jota käytetään melkein kaikissa merikartoissa

MERENKULKUTUTKA tutkatekniikkaan perustuva aluksen navigoinnin apuväline

MERIDIAANI napojen kautta kulkevan isoympyrän puolikas, joka ilmaisee latitudin

MERIDIAANIKORKEUS taivaankappaleen korkeus sen ohittaessa tietyn meridiaanin

MERIDIES keskipäivä

MERIEKIPAASI Venäjän johtama suomalainen laivasto-osasto 1830-1878

MERIKARTTA navigointia varten valmistettu kartta vesialueesta, merikortti

MERIKARTTASARJA veneilykäyttöön tarkoitettu rannikkokarttojen kokoelma mittakaavassa 1:50 000 (järvillä 1:40 000..1:10 000)

MERIKELPOINEN purjehduskelpoinen (liukuva käsité)

MERIKLAARI meriselvitys, merikuntoon saattaminen

MERIKORTTI merikartta

MERILOORDI kansipäällystön jäsen

MERIMAILI yksi meridiaanin kaariminuutti, pituusmitta 1852 m, meripeninkulma

MERIMIES on erimies

MERIMIESLUETTELO luettelo aluksella työskentelevien henkilöiden merimiestoimista

MERIMIESTOIMI laivaväen työ- tai virkasuhteeseen taikka muuhun sopimussuhteeseen perustuva tehtävä aluksella

MERIPENINKULMA yksi meridiaanin kaariminuutti, pituusmitta 1852 m, merimaili

MERISELITYS aluksen päällikön vahingosta tai vauriosta antama selvitys viranomaiselle

MERITEIDEN SÄÄNNÖT yhteentörmäysten estämiseksi sovitut kansainväliset vesiliikennesäännöt

MERITUULI iltapäivällä rannikolla esiintyvä tuuli mereltä maalle

MERKITSEVÄ AALLONKORKEUS ennusteissa ja tiedotteissa ilmoitettava allon koko joka vastaa noin silmin havaittua; korkein vallitseva aalto voi olla korkeudeltaan kaksinkertainen

MERKKIRULLA lastiluettelo

MESAHHIHARUSPURJE mesaanimaston eteen nostettu kolmiopurje

MESAANI purjelaivan mesaanimaston alin kahveli- tai kolmiopurje

MESAANIMASTO kaksimastoisen purjevereen taaempi masto, purjelaivan perämasto

MESAANIPURJE ketsissä ja joolissa käytettävä taaemman maston purje

MESAANITANKO purjelaivan perämaston jatke

MESSI miehiston ruokailu- ja oleskelutila

MESSIKALLE palveluspoika ja kokin apulainen, messi-kalle, messipoika

MESSIPOIKA, MESSITYTTÖ palveluspoika tai tyttö ja kokin apulainen, messi-kalle, messipoika

MESTARI konemestri

MESU konemestari

MIESLUUKKU luukku, josta pääsee tankkiin tai lastiruumaan, manusluukku

MIITSEPPI keskilaiva

MIITSIPPI miitseppi, keskilaiva, keskellä laivaa oleva torppa

MIITSIPPIALUS alus, jossa perätorpan lisäksi on torppa keskellä laivaa

MILLIBAARI ilmanpaineen yksikkönä käytetty yksikkö, ilmakehän tuhannesosa

MISTRAALI Etelä-Ranskassa puhaltavan kylmän ja kuivan tuulen nimitys

MITTAUSPOIJU aallon korkeutta mittaava poiju

MITTAUSTODISTUS kilpaluokkaan hyväksytyyn yksityyppiveneen mittauspöytäkirja

ML alustyyppin lyhenne: miinalaiva (suomalainen)

MMA alustyyppin lyhenne: merenmittausalus (suomalainen)

MOB mies meressä (man over board)

MOBBIVENE valmiusvene, MOB-vene

MOINATA tyynyä (tuulesta)

MONITORI matala, noin 1850-luvun jälkeinen höyrykäyttöinen sota-alustyyppi jonka kansi nousi vain vähän merenpinnan yläpuolelle

MONSUUNITUULI Intian valtamerellä vuodenaikojen mukaan puhaltavat tuulet

MONTTU konehuone

MOOTTORIALUS alus joka liikkuu moottorin voimalla, konealus

MOOTTORIPETI moottorin asennuspaikka joka on asetettu vaakasuoraan

MOOTTORIPURSI matkapurjehdukseen tarkoitettu moottorivene jossa on purjeveneen takilointi ja purjeet

MOPRI pilssin pintahälytin

MOPSI pyöreäpäinen pensseli

MORSEAAKKOSET sähkötyksessä käytettävät kirjainten ja numerojen koodit keksijänsä Samuel Morsen mukaan

MORSETTAA lähettää radiosähköviesti

MOSO tarjoilija
MOULINEX nonitoimimurtaja
MSY alustyyppin lyhenne: Motor Sailing Yacht, moottoripursi
MTA alustyyppin lyhenne: merentutkimusalus
MUKAVUUSLIPPULAIVA alhaisen verotuksen maan rekisterissä oleva alus
MUSTA JENGI konemiehet (black gang)
MUTTERILAAKSO konehuone
MUTTERILAAKSON PRINSSI konemestari
MUURINKI pelillä oleva kiinnitysköysi (mooring line)
MYLAR eräs purjekangasmateriaali
MYLLY merimiestyönvälitystoimisto
MYLLY harjoittelumylly, yhdistys joka koordinoi merenkulkuoppilaistosen harjoittelupaikkoja
MYRSKYFOKKA kovaan tuuleen tarkoitettu pieni ja tukeva keulapurje
MYRSKYISO paksusta kankaasta erikoismuotoon ommeltu puomipurje
MYRSKYLIINA kumiverkko, joka laitetaan pöydälle, jotta astiat pysyisivät paikallaan merenkäynnissä
MYÖTÄINEN tuuli joka puhaltaa aluksen keskilinjan takapuolelta, myötätuuli
MYÖTÄKÄÄNNÖS myötätuuleen tehty käännös, jiippi
MYÖTÄPURJE raakatakiloidun aluksen lisäpurjeet jotka kiinnitetään raakoja pidentäviin myötäpurjepiiruihin, leepurje
MYÖTÄPURJEPIIRU purjelaivan raa'an ulos vedettävä jatko johon myötäpurje kiinnitetään
MÄRKÄPINTA aluksen vedenalaisen rungon pinta-ala; vaikuttaa osaltaan veden kitkaan
MÄRSSY purjelaivan alamaston saalingin päällä oleva puoliympyrän muotoinen tasanne, joka levittää maston jatkeena olevan tangon rikiä sivullepäin
MÄRSSYKORI purjelaivan päämastoon kiinnitettyä korimainen rakennelma joka toimii laivan tähystäjän asemapaikka
MÄRSSYTANKO purjelaivan kome- tai neliosaisen jatkomaston toinen jatko
MÄÄRLINKI pellavasta valmistettu kaksisäikeinen tervattu naru
MÖLJÄ laituri, kaija
MÖNJÄ pohjamaali, ruosteenestomaali
MÖNSRÄYSMIES merenkulkuhallituksen määräämä virkamies, joka tarkastaa työsopimuksen laillisuuden.

MÖNSTRATA PÄÄLLE pestata merimiehiä laivaan

MÖNSTRÄYS katselmus, päällemönsträys=ottokatselmus, ulosmönsträys=päästökatselmus

MÖNSTRÄYSKONTTORI katselmustoimisto

MÖNSTRÄYSKONTTORI merimieskatselmustoimisto

N

N/S alustyyppin lyhenne: Nuclear Ship, ydinkäyttöinen alus

NAAKELI aluksen reelingissä oleva irrotettava puu- tai metallitappi johon köysi kiinnitetään, kohvernaakkeli

NAAKKELIPENKKI aluksen reelingissä tai maston ympärillä olev reijitetty lankku naakelien ja köysien kiinnittämiseen

NAAMANTARKASTUS passikuvien vertaaminen passin omistajiin

NAARA haarakaskoukkuinen naarausväline

NAARA-ANKKURI kokoontaitettava kevyt ankkuri jossa on yleensä neljä haaraa

NADIIRI zenitiin vastakohta, taivaanpallon piste joka on suoraan jalkojen alla

NAFTAPASAATI moottorikyty

NAIJATA sitoa purje puomiin

NAKKIKIOSKI keulapakan mastohaussi

NAPPULALEIDARIT kevyttekoiset leidarit, käytetään esim. syväyksien lukemiseen

NARUMIES satamapalvelija, kaijapalvelija

NAULATEHDAS laivaromuttamo

NAVIGOIDA ohjata alusta, määrittää sijainti ja reitti, suunnistaa merellä

NAVIGOINTIPÖYTÄ karttapöytä

NAVIGOINTIVALOT kulkuvalot

NAVISKA komentosillan yhteydessä oleva merenkulkuhytti

NAVTEX säätietoja vastaanottava näyttölaite

NEEKERINPÄÄ kiinnitysvaijereiden taittopyörä

NEITSYTPLOKI, NEITSYT litteänpyöreä puusta valmistettu reitetty plokki jonka silmien kautta köysi

NELIKYMPPINEN normaali 40 jalan merirahtikontti

NELJÄNNESJÄRJESTELMÄ horisontti on jaettu neljään osaan joissa suunta ilmoitetaan poikkeamana asteissa pohjoisen tai etelän suhteen

NEPTUNUTS roomalaisten meren jumala

NETTOREKISTERITONNI tilavuusmitta 1 nrt = 2,83 m³ = 100 englantilaista kuutiojalkaa

NETTOVETOISUUS aluksen hyötytilavuus eli lastitilan tilavuus ilmoitetaan nettorekisteritonneina, saadaan vähentämällä bruttovetoisuudesta tietyt tilat

NEULAKONE ruosteenpoistoon käytettävä paineilmalla toimiva kone, neulahakkuri

NISKA tankkilaivan lastaus-/purkausputkiston pää, manifoldi

NISKAPUU ruumaluukun keskellä kulkeva tukipuu

NJORD muinainen skandinaavien meren jumala

NMT yhteispohjoismainen radiopuhelinverkko. Se oli käytössä vuosina 1981–2010; seuraaja GSM

NOKIKAAPPI skottikattilan savukaasujen kokoojakammio tuliputkien jälkeen

NOKITTA nuohota

NOKITTAJA nuohoin, alikonemestari

NOKKA pelin vaakasuora pyörivä kela/rumpu, jolla kiristetään kiinnitysköysiä, vrt. kapseli

NOKKA vinssin tai ankkuripelin kela vaijereiden ja köysien kiristämistä varten

NOLLAMERIDIAANI itäiset ja läntiset latitudit erottava meridiaani (määritelty sivuamaan Greenwichiä)

NOSTAMINEN veneen keulan kääntäminen tuulta kohti

NOSTIN purjeen nostoköysi tai -vaijeri, falli

NOSTINKULMA kolmiopurjeen yläkulma johon purjeennostin kiinnitetään, fallikulma

NOSTINPYLPYRÄ maston päässä oleva ploki purjeen nostinta varten, fallipyörä

NOSTINVINSSI purjeen nostamista varten tarkoitettu vintturi, fallivinssi

NOSTOKÖLI kevyissä veneissä käytetty levymäinen ja säädettävä köli

NOTIISI ennakoilmoitus

NOUSUHERKKÄ veneen taipumus kääntyä kohti tuulta

NOUSUKULMA vastaiseen purjehdittaessa kulkusuunnan ja tuulensuunnan välinen kulma, luovikulma

NOUSULISTA veneen rungossa veden alla oleva lista joka helpottaa liukuun nousemista

NÄKKI muinaissuomalainen veden haltija

NÄLKÄRENKAAT FÅA:n eli Suomen höyrylaiva osakeyhtiön korsteenimerkki

O

OBQ-DIPPAUS tankissa olevan nesteen mittaaminen ennen lastausta (On board quantity)

OFISEERI upseeri, päällystöön kuuluva

OFISS toimisto, ofiisi

OHJAILUKYVYLTÄÄN RAJOITETTU ALUS tehdävänsä tai rakenteensa takia ei pysty vapaasti ohjaamaan

OHJAUSKOMPASSI ruorimiehen näkyville asennettu kompassi josta nähdään ohjattava suunta

OHJAUSKYVYTÖN ALUS teksisen vian takia ei pysty ohjaamaan

OHJAUSPISTE paikka josta alusta ohjataan

OHJAUSPULPETTI kevyen avonaisen moottoriveneen pöytä johon ohjauspyörä on kiinnitetty

OHJAUSPYLVÄS pylväs johon ruori on kiinnitetty, pedestaali

OHJAUSVAUHTI nopeus jolla alus alkaa totella peräsintä

OKTANTTI tarkka kulmanmittauskoje sijainnin laskemiseksi asteikkokaari 1/8 täydestä ympyrästä

ONGARI höyrylaiva

ONKAPAATTI höyryalus

OODERI määräys, käsky ilmoitus

OOMI sähkömies

OORDERI määräys, tavallisesti aluksen matkaa tai määränpäättä koskeva varustamon antama

määräys, purjehdusohje

OPIS oppilas

ORTODROMI pallon pinnan ympyrä, jolla on sama halkaisija kuin itse pallolla, eli joka jakaa pallon kahdeksi yhtä suureksi puolipalloksi, isoympyrä

OSATAKILA masto jossa keulaharus kiinnittyy maston huippua alemmas esim. 7/8-riki

OTTAA SISÄÄN kiristää tai lyhentää köyttä

OTTAA YLI ottaa komento/vastuu

OUTHAIL purjeen alareunaa säätävä naru

P

P/B alustyyppin lyhenne: Pilot Boat, luotsivene

P/R alustyyppin lyhenne: pelastusristeilijä (suomalainen)

P/S alustyyppin lyhenne: Paddle Steamer, höyrysiipiraslaiva

PAAKI esim. konekäskynvälittimen kahva, käyttövipu

PAAKSATA pyörittää konetta esim. paineilmalla

PAALUMASTO yksiosainen purjealuksen masto ilman jatkotankoja

PAALUSOLMU kiristymätön silmukka, eräs merenkulkijan perussolmuista, polsteeki

PAAPUURI aluksen vasen laita

PAAPUURIN HALSSI purjehdussuunta jossa tuuli tulee purjeisiin vasemmalta

PAARA paapuurin halssi, jollatuuli tulee veneeseen nähden vasemmalta

PAARLASTI tyhjään tai vajaasti lastattuun alukseen sen vakavoimiseksi lastattu painolasti, ballast

PAATTITÄKKI pelastusvenekansi

PAIKALLAOLOVAHTI vapaamuotoinen vahtivuoro, jonka voi viettää esim. messissä

PAILOTTI luotsi

PAISKARI valonheitin

PAJA keittiö

PAKATA tuuli tulee purjeeseen väärästä suunnasta

PAKKA keulakoroke, korokekansi

PAKKITUULI tuulenpuolella olevan veneen tai muun esteen ilmavirtaushäiriö

PAKNINKI tiiviste

PAKOVESI laskeva vuorovesi, luode

PALKKI veneen pohjan poikittainen jäykistäjä, myös ulkokannen kannatin

PALKOPROOMU Hinattava alus, joka koostuu kahdesta erillisestä pituussuuntaisesta itsekelluvasta ponttonista jotka toimivat ruuman laitoina ja lasti voidaan purkaa pohjan läpi

PALLE purjeen reuna, liikki

PALLETTI kuljetuslava, kuormalava

PALLI bofori (tuulen voimakkuus)

PALLI bofori, tuulen voimakkuuden vanha mittayksikkö

PALLIPOLLARI tukirakenne johon vintturin lukko on kiinnitetty

PALLIRENGAS vintturin hammastettu rengas joka yhdessä pallien kanssa estää vintturin kelaä pyörimästä väärään suuntaan

PALLIT vintturin lukko joka estää vintturin kelaä pyörimästä väärään suuntaan

PALLOKAS kevyestä kankaasta tehty pallon muotoinen myötätuulipurje, spinaakkeri

PANAMAKLYYSI umpireunainen kiinnitysköysien ulosmenosilmäke keulan tai perän keskellä

PANAMAX laiva joka on kooltaan sellainen että se mahtuu kulkemaan Panaman kanavan suluista

PANKKI matalikko, sumurintama, kasautuma

PANTTURIT aluksen rungon tukikaaret

PARAATILANKONKI kiinteä maihinkäynti

PARKASSI aluksen suurin laivavene, barkassi, isovene

PARKKI vähintään kolmemastoinen raakatakiiloitu kauppalaiva jonka takimmaisessa mastossa kahvelipurje

PARRAS aluksen kannen yläpuolinen laita; kyljen jatke, reelinki

PARRASLAITA eneen kannen reunaan kiinnitetty lista, varvaslista, parraslista

PARRASLISTA veneen kannen reunaan kiinnitetty lista, varvaslista, parraslaita

PARRASTUKI purjealuksen mastosta viistosti taaksepäin tulevat säädettävät apuharukset, barduuna, partuuna

PARTA lisätuki purjelaivan keulapuomin ja keulasteevin välissä

PARTUUNA purjealuksen mastosta viistosti taaksepäin tulevat säädettävät apuharukset, barduuna, parrastuki

PARUMEETTARI ilmapuntari, barometri

PASAATITUULET tasainen 30 asteen leveydellä puhaltava tuuli päiväntasaajan molemmin puolin

PASISEERI matkustaja-alus

PASKA basketti/laatikko, erityisesti romulaatikko

PASKAMESSI taukotila johon voi mennä työvaatteissa

PASKARINKI jäänmurtajan tekemä, jäihin avustusta odottamaan jätetyn laivan ympäri ajama, kierros, jolla helpotetaan jäiden puristusta

PASSAUS säätäminen, asetteleminen, huolehtiminen

PATA-ANKKURI sienimäinen tai kauhamainen laivan ankkuri, sieniankkuri

PATARUUMA kattilahuone

PATENTTIANKKURI ankkuri jonka kourat kääntyvät saranoilla aina alaspäin

PATENTTIREIVI isopurjeen rullareivausjärjestelmä

PAUKKULIIVI hiilihappopatruunan voimasta täyttyvä kelluntalaite

PAUKKUMASTO tankkialuksen varoventtiilimasto

PEDESTAALI pylväs johon ruori on kiinnitetty

PEILATA tankin sisällön määrän mittaus

PEILAUSPUTKI putki jonka kautta peilaus tehdään

PEILAUSTIKKU tankkien ja pilssien nestepinnan korkeuden mittatikku

PEKIINIMASTO fregatin ja kolmimastoisen täystakiloidun laivan takamasto, neljä- tai useampimastoisen täystakiloidun tai parkkilaivan toinen masto perästä lukien. Kuunarilaivan tai kuunarin kolmas masto keulasta lukien, kryssimasto, Bekiinimasto

PELASTUSLIIVIT jokaiselle veneessä olijalle pakollinen henkilökohtainen kelluntaväline

PELASTUSRENGAS aluksessa tai laiturilla säilytettävä kelluntaväline

PELTIGENUA purjeveneen apummoottorin leikkisä nimitys

PELTIHEIKKI automaattiohjaus (peltiheikki ruorissa)

PENSSELIVAIJERI hyvin ohut vaijeri

PENTTERI messin yhteydessä tai lähistöllä oleva tila jossa on tiskipaikka ja säilytystilat ruokailuvälineille ja ruualle

PERIPLIIDE purjehdusohje, reittikuvaus

PERTTI purjelaivan raakojen alla oleva köysi tai vaijeri, jonka päällä purjeita käsiteltäessä seisotaan, jalkapertti

PERÄHAARUKKA esim. jäänmurtajan perässä oleva uloke, johon hinattavan laivan keula sopii

PERÄHARUS maston tukivaijeri yleensä maston huipusta veneen perään, staagi, hekstaaki

PERÄHOLVI aluksen rungon peräosan alla oleva tyhjä tila silloin kuin peräpeili ei ulotu veteen asti

PERÄKANSI ulkokannen osa joka on kansirakenteiden takana

PERÄKEHÄ veneen peräkaide, pushpit

PERÄLIIKKI kolmiokeulapurjeen (haruspurjeen) takareuna

PERÄLIPPU aluksen kansallisuuslippu

PERÄMIES laivalla päällystön jäsen, jonka tehtäviin kuuluu vahdinpito ja laivan miehistön työnjohto

PERÄMOOTTORI kokonaisuus jossa on yhdistetty moottori, voimansiirto, potkuri ja ohjaus, ulkolaitamoottori

PERÄNPITÄJÄ aluksen ohjaaja, ruorimies

PERÄPEILI aluksen perän pystysuora tai viisto tasomainen osa

PERÄPORTTI ro-ro aluksen lastausportti perässä, myös koko tämän tyyppisen aluksen nimitys

PERÄSIMEN AKSELI kääntyvä pystysuora akseli johon peräsimen lapa on kiinnitetty

PERÄSIN aluksen ohjaamiseksi käännettävä levymäinen laite

PERÄSINHELA kiinnike jossa peräsimen akseli kääntyy

PERÄSINRUOTO peräsimen lavassa oleva tukirauta

PERÄSINTUKKI peräsimen akseli johon lapa on kiinnitetty

PERÄSINVANNAS rungossa oleva läpivientiputki jossa peräsinakseli kulkee
PERÄSINVARSI, keppi, jolla käännetään peräsintä ja ohjataan venettä, ruorivarsi, pinna
PERÄSPRINGI perästä eteenpäin laiturille lähtevä kiinnitysköysi
PERÄVALO valkoinen 135° sektorissa taaksepäin näkyvä kulkuvalo
PERÄVETOLAITE sisäperämoottoriin liitetty laite joka muistuttaa perämoottorin alaosa ja on ohjattavissa, vetolaite
PESTAUS työsopimuksen teko
PESTI aluksen vakauttamiseksi otettu tavallisesti arvoton lasti
PIHAMIES kansimies, täkkäri
PII alus on keula tuulta vasten paikoillaan
PIIKKI keulassa tai perässä oleva korkea tankki, föörpiikki, ahteripiikki, keulakorokkeen alla oleva kansitarvikevarasto
PIIKKIKULMA kahvelipurjeen takayläkulma jota kahvelin ulkopää kannattaa
PIIKKINOSTIN kahvelitakilassa kahvelitangon nostamiseen tarkoitettujen köysien ja plokien kokonaisuutta
PIILIVINNI tiukasti tuuleen purjehdittava suunta, nousta purjeilla maksimaalisesti kohti tuulta, pitivinni, hankavastainen
PIINAAMINEN ohjaaminen liian ylös tuuleen, purjeen etureuna lepattaa
PIIRU horisontin (täysympyrän) 1/32 -11,25 astetta, kompassipiiru
PIISI hella
PIISKA piiskahöyry, ohituslinja höyrykoneen korkeapainehöyrystä matalapainesylinteriin
PIKAREIVI reivausjärjestelmä jossa purjeen pinta-alaa voidaan säätää istumakaukalosta köyttä kiristämällä
PIKASAKKELI kääntöliikkeellä lukittava ketjulukko eli sakkeli
PIKIPÖKSY vanha merimies
PIKKUPERÄMIES toinen perämies
PIKKUPRAMMI Purjelaivan raakatakilassa prammipurjeen yläpuolella oleva raakapurje, bovenprammi, puuvenprammi
PIKKUYMPYRÄ leikkaustason muodostama viiva pallon pinnalla silloin kuin taso ei kulje pallon keskipisteen kautta
PILLINARUT merivoimien aliupseerin tunnuksena oleva punos kauluksen alta rinnalle

PILOTTI luotsi

PILSSI aluksen laidoituksen ja pohjalevyarjan kulmaan tehty pitkittäislaivainen kaivo, veneen sisäpohjan ja kölin välinen tila

PILSSIPUMPPU sisäpohjan ja kölin välissä oleva pumppu, jolla poistetaan vuotovesi

PILSSIVESI pilssiin tiivistynyt tai vuotanut vesi joka yleensä sisältää epäpuhtauksia

PILVIPURJE suurissa purjealuksissa röijelin yläpuolella käytetty ylin raakapurje

PINASSI kolmimastoinen täystakiloitu tasaperäinen alus 1600-luvulta

PINNA keppi, jolla käännetään peräsintä ja ohjataan venettä, ruorivarsi, peräsinvarsi

PINNAMIES peränpitäjä, ruorimies

PIRTUPAATTI pirtuvene

PIRTUVENE sulavalinjainen ja pitkäkantinen 1930-luvun nopeakulkuinen moottorivene

PISTOOLIHAKA jousikuormitteinen haka esimerkiksi purjeen kiinnittämiseksi keulaharukseen

PISTOPUNKKA jalkaosaltaan matalaan tilaan (esim. istumakaukalon alle) ulottuva vuode

PITIVINNI tiukasti tuuleen purjehdittava suunta, nousta purjeilla maksimaalisesti kohti tuulta, piilivinni, hankavastainen

PITKÄ TONNI aluksen kokonaiskantavuus miehistöä, varastoja ja lastia 1 DWT = 1016,5 kg, long ton, death weight ton

PITKÄT aluksen keulasta eteenpäin tai perästä peräänpäin suuntautuvat kiinnitysköydet

PITUUS longitudi

PITUUSERO kahden sijainnin välinen longitudien erotus (idempänä/lännempänä)

PITUUSPIIRI maapallon astejärjestelmän mukainen sijainti itä- länsisuunnassa

PLAANI aluksen rungon nouseminen liukuun, vähentää vastusta jolloin runkonopeus voidaan helposti ylittää, surffi, plaanaus, plaanaaminen

PLATFORMI silta, mairinnousukäytävän ylä- ja alapäässä oleva tasanne

PLATLENSSI täysmyötäinen, tuuli suoraan takaa, plattis

PLATTINKI palmikoitu köysi

PLATTIS täysmyötäinen, tuuli suoraan takaa, platlenssi

PLAUSSI tavarapino

PLAUSSIKÄRRY nokkakärry

PLEISSATA yhdistää köyttä tai vaijeria tai tehdä silmukka tms. määrättyllä tavalla säikeitä punoen, spleissata, pujoa

PLEISSI vaijeri- tai köysipunos

PLIMSOLLIN MERKKI laivan ulkokylkiin maalattu merkki joka osoittaa miten syvälle alus voidaan eri olosuhteissa lastata

PLISSI yhde lisävesitankin ja lauhduttimen välillä, (lauhduksen alipaine imee vettä tankista kun plissi avataan)

PLOKI väkipyörä, pylpyrä, rulla jonka läpi köysi kulkee

PLOMMI tullin pihdeillä puristama lyijysinetti

PLOTTAUS kohteen suunnan ja nopeuden määrittäminen

PLOTTERI elektroninen paikannuslaite ja reittipiirturi, jossa on karttanäyttö

PLÄKKÄYS paikkamaalaus (erit. pohjamaalin), fläkkäys

PLÄKÄ tynni, blägä

POHJAKAIVO konehuoneen pohjassa oleva merivesiventtiili

POIJU kelluva pallon, sylinterin tai kartion muotoinen esine joka on ankkuroitu paikoilleen osoittamaan väylän reunaan tai matalikkoa tai johon voidaan kiinnittyä

POIJUHAKA kiinnitysköyden päässä oleva metallihaka, joka lukitaan poijun lenkkiin

POIJUKETTINKI poikun ja sen ankkurin yhdistävä kettinki jonka nouseminen pohjasta ottaa vastaan veneen liike-energiaa

POIJUPAINO poijun ankkuri

POLAKKA tankkialuksen varoventtiili (Bolaco)

POLIISI laivassa tähytäjän ja ruorimiehen lisäksi vahtivuoron kolmas jäsen, poopassi

POLLARI aluksen kannelle tai satamalaiturille pystytetty lyhyt pylväs, johon kiinnitysköydet kiinnitetään

POLSTEEKI paalusolmu, kiristymätön silmukka, eräs merenkulkijan perussolmuista

POLVI kansipalkkien ja kylkikaarien yhtymäkohdassa oleva tuki- ja sidepu puualuksessa

POLYESTER eräs purjekangasmateriaali, dacron

POOKI tunnusmajakka jolla ei ole valotunnusta

POOPASSI Laivassa tähytäjän ja ruorimiehen lisäksi vahtivuoron kolmas jäsen, varallaolo vahtivuorossa

POOSATA määräillä

POOSHAKA keksi, tavallisesti tukin liitossa käytetty työväline

POOSU puosu, pursimies, kansipuolen "kymppi"

POOSUN SAPPI kansityötarvikkeiden varasto
POOSUN TUOLI taljassa oleva lauta jolla istuva mies voi maalata esim. maston
POOSUNTIKKI pressun ommeltyyppi
PORAUSLAUTTA matkustajalautta
POSEIDON kreikkalaisten meren jumala
POSITIO sijainti (lat/long)
POSKITUKI purjelaivan maston yläpään tukilevitys mastojatkon (tangon) alla, kimpakka
POST PANAMAX alus joka ei mahdu kulkemaan Panaman kanavasta
POTKURI siipipyörä joka muuttaa lapojensa pyörivän liikkeen väliaineen nopeutta kasvattamalla työntövoimaksi
POTKURIANODI potkurin galvaanista syöpymistä estävä muotoiltu sinkkianodi
POTKURILAAKERI potkuriakselin taaimmainen vesivoideltu laakeri
POTKURILOKI siipipyörä- tai ruuvikierrepotkurianturilla varustettu vesinopeuden mittauslaite
PRAMMIPURJE purjelaivan raakatakilassa märssypurjeen yläpuolella oleva raakapurje. Usein jaettu ylä- ja alaprammipurjeiksi
PRAMMITANKO purjelaivan neliosaisen jatkomaston kolmas jatko
PRASSATA kääntää raakapuita
PRASSI purjelaivan raa'an nokkaan kiinnitetty köysi jolla raakapuuta käännetään, ahdin, brassi
PREVENTERI puomin tukivaijeri tai talja joka estää isopurjeen puomin heilahduksen toiselle puolelle
PRIKI kaksimastoinen raakatakiloitu purjelaiva jonka isomastossa myös kahvelipurje
PRIKIPURJE prikin takamastossa oleva kahvelipurje
PRIKKA viitta, reimari
PRIKKARI lastinmerkitsijä, tavaranylaskija
PRISONKIMAKSU karanteen merimiehen palautusmaksu alukselle
PRITSARI ruuvi, jolla kontit kiinnitetään toisiinsa yläreunasta
PRITSFITTINKI ruuvi, jolla kontit kiinnitetään toisiinsa yläreunasta
PRITSI vuode, punkka, kojat myös kiinteä astintaso tms.
PRIVAATTI laivakauppiaalta, sipsulta, yksityiskäyttöön tilatut tavarat
PROOMU tasapohjainen raskaan tavarankuljetukseen rakennettu laiva jossa ei ole konetta
PROTESTI purjehduskilpailussa tehty ilmoitus sääntöjen vastaisesta toiminnasta tai ratkaisusta
PROTESTILIPPU viestilippu "B" jolla kilpailija ilmoittaa tulleen rikotuksi

PROTEUS meren haltija kreikan mytologiassa, Poseidonin alamainen

PROTSI katso: prohaus

PROUCHAUS vene kallistuu niin paljon, että peräsin irtoaa vedestä, jolloin vene on hetken ohjauskyyvön ja näin kääntyy tuulta kohti

PROVIANTTI laivamuona, muonavarasto

PROVIANTTIKRAANA nosturi jolla proviantti yms. tavara nostetaan alukseen

PROVIANTTI-RUUMA muonavarasto

PRYKA komentosilta

PRYLA köyden pleissauksessa käytettävä puukapula

PUBLIKAANI tulli

PUFFI tuulenpuuska

PUHTI köysilenkki, köyden mutka, myös umpilahti

PUJOA yhdistää köyttä tai vaijeria tai tehdä silmukka tms. määrätillä tavalla säikeitä punoen, spleissata, pleissata

PUKSEERI hinaaja

PUKSPRÖÖT purjealuksen keulasta ulos työntyvä puomi, johon keulamaston harukset on kiinnitetty, keulapuu, kokkapuomi, kokkapuu, keulapuomi

PULINA purjeen säätököysi. Väännös sanoista "bow line"

PULPETTI komentosillan siiven hallintalaiteteline

PULPETTIVENE kevyt avovene jossa on pieni kiinteä pöytä johon ohjauspyörä on kiinnitetty

PULPIT, PULPITTI veneen keulassa oleva kehämäinen kaide

PULPPI aluksen keulassa oleva, veden virtausvastusta vähentävä, pyöreähkö uloke, bulbi

PULTAANI purjekangasta

PUMMI lastipuomi, pummilla elävä

PUMMISOHVA hytin sohva

PUMPPAAMINEN veneen keinuttaminen nopeuden lisäämiseksi, säännöissä kielletty. Myös skuutin jatkuva kiristäminen ja löysäminen

PUMPPUTOILETTI käsipumpulla tyhjennettävä WC-istuin

PUNKKA vuode, pritsi, koija

PUNTARI ilmapuntari, barometri, parumeettari

PUOLIKAS puolimatruusi (ordinary seaman, O.S.)

PUOLIKONTTI lyhyt 20 jalan merirahtikontti

PUOLIMATRUUSI peruskoulutuksen saanut mutta ei vielä pätevätyynyt merimiehen työhön

PUOLIPASISEERI puolimatkustaja-alus (ROPAX)

PUOLITONNARI vanhan IOR-säännön mukainen 30-32 jalkainen purjevene

PUOMI pitkittäissuuntainen vaakapuu tai tanko johon purjeen alareuna kiinnitetään ja jolla purjetta säädetään

PUOMIHELA hela joka kiinnittää ispurjeen puomin mastoon, puominivel, gooseneck

PUOMIKAIJA puomiin sivulta päin tukeva köysi

PUOMILIESMA isopurjeen alareuna, puomiliikki

PUOMILIIKKI purjeen alareunaa säätävä naru, outhaul

PUOMINIVEL hela joka kiinnittää ispurjeen puomin mastoon, puomihela, gooseneck

PUOMINKANNATIN takilassa oleva köysi, jolla kannatetaan puomin ulkopäätä, dirkki

PUOMINPÄÄHELA puomin ulkopäässä oleva hela jolla purje kiristetään

PUOMIPEITE isopurjeen suojus

PUOMISAKSET puomin kannatin

PUOSMANNI pursimies, poosu

PUOSU pursimies, poosu, puosmanni

PUOSUNHANSKA purjeen ompekäsine, purjekinnas

PUOSUNPILLI laivalla käytettävä metallipilli jota kannetaan rinnalla narussa tai punoksessa, pursimiespilli

PUOSUNTUOLI kankainen istuin jolla ihminen voidaan nostaa mastoon

PUPA peräkoroke (perätorpan katto)

PUPPA peräkoroke

PURJE suurikokoinen yleensä kankaasta valmistettu tuulipinta aluksen liikuttamiseksi

PURJEALUS alus jota kuljettaa purje eikä mahdollista kuljetuskoneistoa käytetä

PURJEHAKANEN haka jolla keulapurje kiinnitetään harukseen, pistoolihaka

PURJEHANSKA purjeenneulojan työväline jolla voi painaa purjeneulaa, puosunhanska, seilijanska

PURJEHDUSLIIVIT henkilökohtainen kelluntaväline joka on valmistettu ohuesta joustavasta materiaalista

PURJEHTIA kulkea purjeiden voimalla

PURJEIKKUNA purjeeseen ommeltu läpinäkyvä kappale

PURJEKINNAS purjeen ompekäsine, puosunhanska
PURJEMAAKARI pujeneuloja, seilmaakari
PURJEPUU vanha suomalainen mastoa tarkoittava sana
PURRATA herättää
PURRAUS herätys
PURSI pienehkö purjealus lähinnä huvikäyttöön valmistettu
PURSIMIES Pätevä merimies joka päällystön alaisena johtaa laivaväen kansitöitä, puosu, poosu
PURSIMIESPILLI laivalla käytettävä metallipilli jota kannetaan rinnalla narussa tai punoksessa, puosunpilli
PURSISEURA veneilyseura
PUSHERMASTO 7-mastoisen kahavelikuunarin toinen masto perästä lukien
PUSHPIT veneen perässä oleva kaide, peräkehä
PUSSI purjeen kaarevuus
PUTKETON POTKURI perämoottorin potkuri jossa ei ole pakopurkea vaan lavat lähtevät suoraan navasta
PUTKINOTKO konehuone
PUTKINOTKON VALTIAS konemestari
PUTKINOTKON VÄKI konemiehet
PUTTINKIVANTIT purjelaivan maston jatkon tukemiseen käytettävät vantit märssystä alemmas mastoon
PUUKI halssi- tai reittiosuus, buugi, myös aluksen rynnäs
PUUKITÄKKI perän pääkannen yläpuolinen kansi (poop deck)
PUUPPI lyhyt puolikansi
PUURI laita ("mies yli puurin", yli laidan mereen)
PUUVENPRAMMI Purjelaivan raakatakilassa prammipurjeen yläpuolella oleva raakapurje, pikkuprammi, bovenprammi
PV alustyyppin lyhenne: partiovene (Suomen rajavartiolaistos), myös Meripelastusseuran pelastusvene
PYJAMAVAHTI vapaavahti
PYLVÄSKOMPASSI purjevereen ohjauspylvään päähän asennettava ohjauskompassi
PYSSÄ byssä, byssa, keittiö

PYSTYYNVETO jäädä tulematta vahtiin

PYTSI laivaämpäri, kangasämpäri

PYYRY airon kädensija

PYÖRIVÄ IKKUNA tuulilasin pyörivä osa joka keskipakovoimallaan takaa näkyvyyden vaikeassakin kelissä

PÄIVÄHUONE vapaa-ajantila

PÄIVÄMIES miehistön jäsen, joka työskentelee päivisin, muttei aja vahtia

PÄIVÄMÄÄRÄRAJA Tyynenmeren poikki kulkeva linja, jonka eri puolilla on eri päivämäärä ja viikontähti

PÄIVÄTANKKI tankki, johon otetaan päivittäiseen kulutukseen tarvittava bunkkeri

PÄÄKANSI aluksen ylin koko laivan yhtämittaisesti jatkuva vedenpitävä kansi, usein ainoa kokonainen kansi

PÄÄLLEMÖNSTRÄYS ottokatselmus ja kirjaus laivan miehistöluetteloon

PÄÄLLEPASSAUS valvonta

PÄÄLLIKKÖ kulussa olevalla aluksella on päällikkö joka vastaa kaikesta -aluksella on aina vain yksi päällikkö

PÄÄSTÖ purjeen ohi virtaava tuuli jonka voima ei kuljeta/kallista venettä, sleppi

PÖNTTÖ tankkialus, pönttölaiva

R

RAA'AN NOKKA raakapuussa nokkarenkaan ja jaluksen ulkopuolelle ulottuva kärki

RAA'AN TUKIRAKSI mastoon kiinnitetty kettinki tai tanko joka kannatelee raa'an painoa

RAA'AN VYÖ raakapuun ympäri kulkevat rautavyöt jotka kiinnittävät raa'an rakien välityksellä mastoon

RAAKA purjelaivoissa käytettävä maston poikittainen "tanko" johon purje kiinnitetään

RAAKAMASTO masto joka on varustettu raaoilla purjeiden kiinnittämistä varten

RAAKAPURJE raakaan kiinnitettävä suunnikkaan tai puolisuunnikkaan muotoinen purje

RAAKAPURJEKUUNARI kaksimastoinen purjelaiva, jonka etumastossa raakatakila ja takamastossa kahvelitakila

RAAKATAKILOITU alus jossa on raakamastot

RAAKITORVI tuulen suuntaan käännettävä ilmanottotorvi, kone- ja pataruuman ilmastointi

RACON tutkamajakka joka lähettää merenkulikututkassa näkyvän signaalin

RADARI tutka

RADIOSUUNTIMALAITE radioaseman signaalin suuntimiseen perustuva paikannuslaite

RADISTI aluksen radioaseman käyttäjä

RAINELIPPU keulatankoon nostettava pienehkö tunnuslippu,

RAINETANKO lyhyt lipputanko aluksen keulassa, jakkimasto

RAKATA ankkuri luistaa pohjassa (dragging)

RAKIN IES rakista raakaan tuleva kaksihaarainen kiinnike

RAKKI rautahela joka kiinnittää raakapuun mastoon

RAKKIRENGAS maston ympäri ulottuva rengas johon raaka kiinnittyy

RANAPALKKI keulassa poikittain oleva ja kyljestä ulostyöntävä palkki jonka varaan ankkuri nostetaan

RANKA kölin ylöspäin kääntyvä jatko-osa sekä keulassa että perässä

RANNIKKOKARTTA saaristo- ja rannikonavigointiin tarkoitettu merikartta mittakaava 1:50 000

RANSUUNI säännöstely, rajoitus

RANTASAPPI rannassa, lähellä satamaa oleva kuppila

RASTERIKARTTA kuvamuodossa oleva kartta, joka koostuu määräkokoisista pikseleistä; suurentaessa rakeisuus lisääntyy

RASVATYNYI tyyni meren tai järven selkä, jossa ei näy pientäkään aaltoa tai tuulenvirettä

RATASLOKI ratasanturilla varustettu vesinopeuden mittauslaite

RAUTAGENOA (purjeveneen) moottori

RAUTALUOVI purjeveneen eteneminen tai väistö vastatuuleen moottorin avulla

REDARI laivanvarustaja, retari

REDI satamaan edustan ankkuroimisalue

REDILLÄ ankkurissa sataman edustalla

REELINKI aluksen laidasta kannesta ylöspäin oleva parras

REELINKILAUDOITUS puualuksen kannen yläpuolinen kylkilaudoitus

REELINKIRAPPU kannelta reelingin päälle johtavat (irtonaiset) raput

REELINKITUKI reelinkilaudoituksen pystytuki, töttö

REIMARI viitta (merenkulun turvalaite)

REIVATA vähentää purjeen pinta-alaa

REIVI pienennetty purje esim. 1. ja 2. reivi, perinteisesti purjeniittirivi, jolla purjeen pinta-alaa saatiin pienemmäksi sitomalla tai rullareivi joka kelaa purjetta pienemmäksi

REIVIKULMA isopurjeen takaliikissä oleva vahvike josta reivi voidaan kiinnittää

REIVISEISLINKI reivinaru tai köyden pätkä purjeiden kiinnittämiseen puomiin tai raakaan, seissinki

REIVISILMÄ silmukka tai purjeniitti jonka avulla mastoliikki voidaan reivatessa kiinnittää puomiin

REIVISOLMU merimiessolmu

REKATA ajautua, ajatutua sorron mukana

REKISTERITONNI tilavuusmittana 1 rekisteritonni = 2,83 m³ = 100 englannin kuutiojalkaa.

Painomittana 1 lästi = 1,85 rekisteritonna

RENEERAUS laivan lämmitysvesiputkiston tyhjennys paineilmalla

RENSSATA antaa vaijerin tai köyden kierrosten, törnien, liukua nokalla sen pyöriessä

RENSTEENI esim. kannen ja reelingin liitoskohdassa kulkeva vesikouru

REPARI korjausmies

RESIIVERI koneen huuhteluilmatila

RETARI laivanvarustaja, redari

REUNAMERKKI väylän reunaa osoittava merkki enintään 50 metrin päässä siitä

RIB alustyyppin lyhenne: Rigid Inflatable Boat, kovapohjainen kellukevene

RIHMAUS köyden pään purkautumisen estävä langasta tehty sidos

RIHMOS köyden pään purkautumisen estävä langasta tehty sidos

RIIFFERI jäähdytysalus (refrigerated ship)

RIKATA asettaa puomit purkaus- tai lastaus asentoon, takilan pystyttäminen tai purkaminen, käyttökuuntoon laittaminen

RIKI aluksen köysistö, väkipyörät, plokkit yms. laajemmassa merkityksessä myös mastot ja puomit, takila, myös perämoottorin alaosa

RIMMARI koneapulainen hiilihöyrylaivassa, kolistimmeissä karräsi hiilen koliboksista pataruumaan, trimmari

RINTAHARUS purjelaivan keulapuomin sivuttaiset tukivaijerit kokkapuusta aluksen ryntäisiin

RINTSIKAT spinaakkeri joka on kiertynyt kahdeksi päällekkäiseksi pussiksi, tiimalasi

RISSA laivan emäntä, vastaa stuerttia

RISTEILIJÄ suuri, nopea, tykein ja nykyisin ohjuksin varustettu 1800-luvun lopusta lähtien käytetty sotalaivan nimitys tai nykyisin matkustajien kuljetukseen ja vapaa-ajan viettoon tarkoitettu yleensä ylellinen laiva

RISTIPÄÄ ristikkapale joka yhdistää männänvarren ja kiertokangen

RITSPIIKKI merkkaukpuikko
RO RO ALUS rahtilaiva jonka lasti kulkee pyörien päällä, roll on roll off
ROB-DIPPAUS tankissa olevan nesteen mittaus purkauksen jälkeen (Remaining on board)
RODI vedetystä terästangosta valmistettu vantti tai harus
ROISKESUOJAKUOMU avotilan tai kulkuaukon suojakuomu, sprayhood
ROLLARI ro-ro alus
ROLLIKKA ro-ro alus
ROOPUSKA maihinmenolupalappu
ROPAX yhdistetty rahtilautta ja matkutaja-alus
ROPPU nostoliina tai vaijeri
ROSSI kahdeksansäikeinen paksu köysi, aluksen kiinnitysköysi tai paksu köysi yleensä
ROSSIVILLE satamapalvelija
ROSTERI ruostumaton teräs
ROTI purjelaivan alamaston yläpää, rotti
ROTTAPELTI kiinnitystouveihin laitettava peltikaulus ettei rotat pääse laivaan
ROTTI purjelaivan alamaston yläpää, rotti
ROV alustyyppin lyhenne: Remote Operated Vehicle, kaukoajattava sukellusrobotti
ROVI aluksen runko
ROVING KANGAS kudottu lasikuitukangas
RST ruostumaton teräs, rosteri
RUFFI aluksen sisätila, kajuutta, hytti
RUISKULAMINOINTI menetelmä jossa painella ruiskutetaan samaan aikaan hartsia ja lasikuidun pätkiä
RULLA miehistöluettelo
RULLAFOKKA keulaharuksen ympärille rullattava etupurje, käytännössä yleensä genoa
RULLAGENOA keulapurje, joka rullamekanismin avulla voidaan kiertää keulaharuksen ympärille
RULLAISO isopurjeen kelauslaite yleensä maston sisällä
RULLAKLYYSI (kiinnitys)köyden ohjausaukko, jonka reunoissa rullat
RULLAREIVI purjeen kelausmekanismi jolla sen pinta-alaa pienennetään
RULLATA aluksen poikittainen keinuminen
RUNDVASKI perusteellinen pesu

RUNHULTTI purjealuksen pyöröpuiden yleisnimi
RUNKOANODI aluksen runkoon kiinnitettävä sinkkianodi joka estää galvaanista syöpymistä
RUNKONOPEUS nopeus jolloin runkoaalto on vesilinjan mittainen, solmuina 2,43•v(vesilinja(m))
RUNNI ahtojää
RUORI aluksen ohjauslaite
RUORIJENGARI ruorimies
RUORIJENGARI ruorimies
RUORIKIRSTU suuren purjelaivan kannen yläpuolisen ruorikoneiston suojarakenne
RUORIKULMA peräsimen ja kölilinjan välinen kulma
RUORIKÄSKY päällikön tai perämiehen antama suullinen käsky ruorimiehelle (vasempaan, oikealle)
RUORIMIES aluksen ohjaaja, peränpitäjä
RUORIPINNA peräsimen kääntämiseen käytettävä varsi, myös ruorirattaan kehällä oleva tartuntakahva
RUORIPOTKURI laivoissa käytettävä potkuriyksikkö, joka on käännettävissä 360° sen pysty akselin suhteen; korvaa peräsimen ohjailussa, kääntöpotkuri, Aquamaster
RUORIRATAS aluksen "ohjauspyörä"
RUORIVARSI keppi, jolla käännetään peräsintä ja ohjataan venettä, pinna, peräsinvarsi
RUOSTEKONE ruosteenpoistoon käytettävä paineilmalla toimiva kone, neulahakkuri
RUOTSALAISET paripollariin väärinpäin tehdyt törnit
RUSTIRAUTA vahva rautahela aluksen kyljissä joihin mastoja sivulta tukevat vantit kiinnitetään
RUTTOLIPPU viestilippu "Q" jolla pyydetään maahantulotarkastusta tai maahantulolupaa
RUUHI puunrungosta koverrettu tai tasapohjainen lautarakenteinen vene
RUUMA kauppa-aluksen lastitila
RUUMAJOPI lastiruuman siivous
RUUSTUKKI viilapenkki
RV alustyyppin lyhenne: Research Vessel, merentutkimusalus
RYKÄ komentosilta, bryga
RYNNÄS aluksen kyljen keulan puoleinen osa
RYNNÄSKÖYSI keulapuolelta taaksepäin laiturille lähtevä kiinnitysköysi
RÄNKYLÄ paikallinen raha
RÄNNI jäänmurtajan tai alusten jäähän murtama uoma

RÖIJELI Purjelaivan raakatakilassa prammipurjeen yläpuolella oleva raakapurje

S

S/S alustyyppin lyhenne: höyryalus "Steam Ship"

S/Y alustyyppin lyhenne: purjevene "Sailing Yacht"

SAALINKI maston yläpäässä oleva poikittainen tukipönkkä

SAALINKIVALO ulkokannella työskentelemistä varten asetettu valaisin, kansivalo, spriidarivalo

SAILDRIVE purjeveneeseen pohjan läpi asennettu potkurivetolaite, s-vetolaite

SAIMA historiallinen purjealustyyppi Laatokalta

SAIMAX laiva joka on kooltaan sellainen että se mahtuu kulkemaan Saimaan kanavan suluista

SAKKAKUPPI polttoainejärjestelmän vedenerotin

SAKKAUS ilmapirtauksen irtoaminen purjeesta liian ylös vastatuuleen purjehdittaessa

SAKKELI u:n muotoinen, kierretapilla varustettu, ketteingeissä ja ketjuissa käytettävä lukko, ketjulukko, nimitystä käytetään myös ankkurikettingin pituusmittana.

SALUUTTI kunnialaukaus, tervehdyslaukaus

SAMMAKKO jousien puristusvoimalla toimiva köysilukko

SAMSANPOSTI korkea, tuuletustorvi, paalumasto

SANTAPANKKI hiekkasärkkä

SAPITTA heittää isoon sappiin eli mereen

SAPPI pieni työhuone

SAPSO veneen ohjaamiseen käytettävä perämela

SAPUSKA nosturin osittain puusta tehty nostoapuväline

SARJA istuinlaatikon sisäreuna

SATAMA meren tai vesistön rannalle rakennettua infrastruktuuria, joka sopii alusten matkustajien ja lastin käsittelyyn sekä aluksen säilytykseen

SATAMATRILERI veneen kuljetusperävaunu joka ei ole hyväksytty tieliikenteeseen

SATIAINEN vaijerilukko

SCIROCCO Välimerellä Saharasta puhaltava voimakas tuuli

SEAWAYMAX Atlantin ja USA:n suurten järvien välillä liikennöivän aluksen enimmäiskoko

SEILATA olla merillä

SEILATA ULKONA olla töissä laivalla, joka seilaa valtamerillä

SEILAUSOTE meripalveluote, merimieskirjan ote

SEILI purje

SEILIHANSKA purjeenneulojan työväline jolla voi painaa purjeneulaa, purjehanska

SEILILANKA purjelanka

SEILMAAKARI purjeneuloja, purjemaakari

SEILORI merimies

SEILPAATTI purjealus

SEISSINKI köyden pätkä purjeiden kiinnittämiseen puomiin tai raakaan

SEKSTANTTI tarkka kulmanmittauskoje sijainnin laskemiseksi asteikkokaari 1/6 täydestä ympyrästä

SEKSUUNA ruuman luukun taittuva/kääntyvä osa

SEKUNTIMETRI nopeus metreinä sekunnissa

SELKÄ avoin saareton vesialue

SELSTUKKI lastiluukun poikittainen kannatinpalkki

SENTTERI keskitankki

SENTTERIKEISSI keskilaivan puosunsappi

SEOSVOITELU 2-tahtimoottorin voitelemineen polttoaineeseen sekoitetun öljyn avulla, toinen

vaihtoehto: tuorevoitelu

SEPARI separaattori

SEPAROIDA erotella, esim. eri satamaan menevät lastierät

SEPPÄ kokki

SEPTI käymäläjätetankki

SEPTITANKKI käymäläjätetankki, septi

SERTIFIKAATTI lupakirja, pätevyyskirja

SES alustyyppin lyhenne: Surface Effect Ship, pintaefektialus

SESTA kapea, usein kuusennäreestä veistetty tilapäismela > sesto

SETBACK perämoottorin asentaminen perälaudan ulkopuolelle erityisellä telineellä

SETLINKITANKKI bunkkerin selkiintymistankki; polttoaine pumpataan kaksoispohjista setlinkitankkiin

ja separoidaan sieltä päivätankkiin

SETOUCHMAX suurin laiva joka pystyy käyttämään Japanin Seton sisämeren satamia

SGRAPA raappa, kaavin

SHIFTI pieni tuulen suunnan muutos

SIANSORKKA veneilijän perussolmu köyden kiinnittämiseksi esimerkiksi pollariin, putkeen tai toiseen köyteen

SIENIANKKURI sienimäinen tai kauhamainen laivan ankkuri, pata-ankkuri

SIFTAUS aluksen siirtäminen samassa satamassa laiturista toiseen

SIGNAALI valo- tai äänimerkki

SIGNAALILIPUT viestiliput joissa tunnuksot aakkosille ja numeroille, lippusarja

SIHFTI sataman työvuoro

SIIFFI konepäällikkö

SIKKI putken tai letkun hana, tsiikki

SIPI komentosillan sivulle suuntautuva, usein avoin, osa

SIPIKÖLI purjevereen köli jonka alaosa jakautuu kahteen vaakasuoraan haaraan

SIPIRATAS höyrylaivoissa ennen potkuria käytetty poikittaisen akselin ympäri pyörivä ratas jonka kehällä on levymäisiä siipiä

SIPIRATASLAIVA siipirattaalla varustettu alus

SIKELI verovapaan tavarat varasto, jonka tulli sinetöi satamassa olon ajaksi

SIKOKÖLI aluksen sisäpuolella kulkeva pitkä rakenneosat. Se muodostaa aluksen selkärangan yhdessä varsinaisen kölin kanssa

SILMÄPLOKI litteänpyöreä puusta valmistettu reitetty plokki jonka silmien kautta köysi

SILTA komentosilta

SILTAKANSI se kansi jolla komentosilta sijaitsee

SINGLATA vähentää aluksen kiinnitysköysiä (jätetään irroitusta varten vain välttämättömät)

SINIPETTERI blue Peter, kansainvälinen viestilippu jolla ilmoitetaan aluksen lähtevän

SINKKELIPYLYPÄÄ pylpyrä, jossa on kaksi pyörää peräjälkeen

SINKKI merivedessä käytettävä runkoanodi syöpymisen estämiseksi

SINKSATA vaihtaa (vahtivuorot, rahaa, tavaraa)

SIPSANTERI laivakauppias, muonittaja, sipsu (ship supplier)

SIPSU laivakauppias, muonittaja (ship supplier)

SISÄHALKAISIJA kolmella keulapurjeella varustetun laivan keskimäinen keulapurje, sisäliivari

SISÄPERAMOOTTORI veneen rungon sisällä oleva moottori johon kiinteästi on perän läpi kytketty ohjattava vetolaite potkureineen

SITLLOODA istuinkaukalo, purjevereen istuma-aukko, sitloora

SIVUSUOJA istuinaukon kohdalle kaiteeseen kiinnitettävä suojaressu
SIVUVALO aluksen punainen ja vihreä kulkuvalo jotka näkyvät keulasta sivulle 112,5° sektorissa
SKAAVARI kaavin
SKAILETTI kannesta korotettu kattoikkuna, skylet, valoarkku
SKALKATA kiilata lastiruuman luukku vesitiiviiksi
SKALKKAUSRAUTA skalkkauksien kiinnitys-/aukaisurauta
SKALKKI ruumanluukun tiivistyshakanen/-lukko
SKAMPAVOIJA neljänneskaleeri, pienikokoinen kaksimastoinen kaleeri Venäjän laivastossa
SKANNERI tutka-antenni
SKANSSI aluksen keulassa oleva miehistösuoja ja yhteismajoitustila
SKANTÄKKI kajuutan ja reelingin välinen kannen osa, skarndäck
SKARPRANDI kahden erivärisen maalin rajaviiva
SKARPRANTTI täkkivärillä skottiin, reelinkiin tms. maalattava reunus
SKEGI peräsimen laakerointituki veneen rungon alaosassa tai kölin jatkossa
SKEID viikinkien, sotatarkoituksiin käyttämä suurehko laiva, skeidar
SKEIDAR viikinkien, sotatarkoituksiin käyttämä suurehko laiva, skeid
SKIBATA purjehtia
SKIGLATA stadilainen purjehtii
SKIGLIT purjeet
SKONARI merimies, skönari
SKONE meri
SKOTTI aluksen pitkittäinen väliseinä, metalinen väliseinä, kotti
SKRAPA ruosteenpoistotyökalu
SKRAPATA kaapia, raaputtaa käsin vanha maali tai ruoste pois
SKUPPERI spyykatin sulkuventtiili
SKUUTATA purjeen säätäminen jalusköydellä
SKUUTTI purjetta säätävä köysi
SKUUTTIKULMA purjeen perän puoleinen kulma, josta sen asentoa voidaan säätää
SKUUTTILUKKO purjeen jalusköyden kiinnittämiseen käytettävä laite/lukko
SKYLET kannesta korotettu kattoikkuna, skailletti, valoarkku
SKÖNE meri

SKÖNEMANNI merimies, skönö, skönäri
SKÖNÄRI merimies (skönari)
SLAAGI luovi tai vastakäännös
SLAAGSIIDA aluksen kallistuma
SLAGATA kuonata kattiloita
SLAGI kivihiilen tai koksen palanut kuonajäte, kivihiilituhka
SLAGIPYTSI kuonaämpäri, "tuhkakuppi"
SLAKATA löysätä
SLAKKI löysyys kiinnitysköydessä
SLAKKI löysä tai tavallisesti köydestä puhuttaessa , nousu- ja laskuveden taitekohta
SLAKKIVESI nousu- ja laskuveden välinen tilanne, vuoronvaihto
SLAMMATA levittää sementtiä pensselillä tai ruiskulla aluksen tankkeihin
SLANGI letku
SLAPI myymälä aluksen miehistölle
SLEISSI metallirassi jolla hakataan slagia irti, kuonakanki
SLEPATA löystää purjetta
SLEPPI purjeen takareunan löysyys, päästö
SLINGA ohut putkilinja
SLINGATA tehdä nosturikuormaa, taakan teko
SLINGERKÖLI heilumaköli, palleköli
SLIPI vetotelakka
SLUSSI kanavan sulkuallas
SLUUPPI yksimastoinen purjealus jossa on vain yksi keulapurje
SLÖÖRI sivumyötäinen tuuli, sivutuuleen purjehtiminen
SLÖÖRIPALLOKAS kevyestä kankaasta tehty pallon muotoinen myötätuulipurje, spinaakkeri
SMUGLARI salakuljettaja
SMUGLATA salakuljettaa - smuglaus
SNAUMASTO purjealuksessa aivan isomaston taakse sijoitettu masto kahvelia varten
SNAUPRIKI priki, jossa kahveli kiinnitetty snaumastoon (prikin perusmalli)
SNEKKA viikinkien käyttämä pitkä ja kapea soutu- ja purjealus
SNÖRPPI purjeen takaliikin kiristin (veneeseen ainoa naru?)

SOIHTU kädessä pidettävä hätämerkinantoväline joka valaisee voimakkaasti

SOLA kahden peräkkäisen purjeen väli joka aiheuttaa solaefektin eli ilmavirran kiihtymisen

SOLAS kansainvälinen yleissopimus ihmishengen turvallisuudesta merellä, Safety of Life at Sea

SOLAS-HYVÄKSYNTÄ laite, varuste tai materiaali täyttää IMO:n korkeimman turvallisuusstandardin

SOLMU aluksen nopeusyksikkö yksi meripeninkulma tunnissa

SOLMUVÄLI meripeninkulma,merimaili

SONNINKIVEKSET purjeen nostamista helpottava ohjuri

SORTO lähinnä tuulen aiheuttama veneen sivuttaisliike pois halutulta kurssilta

SORTOKULMA kölisuunnan suunnan veden suhteen välinen erotus asteina

SOTTELI aluksen vetolaite

SOUDIN taannoinen ehdotus airon ja melan yleisnimitykseksi

SOUVARI ahtaaja satamassa

SPAAKI vipuvarsi, puukanki

SPAAKIT kaksi- tai useampipotkurien aluksen konekäskyvälitin

SPANKER takamastoissa taaksepäin osoittava purje joka helpottaa purjelivan ohjaamista

SPANTTI rungon sisäpuolinen tukikaari, ruuman vahvikerauta

SPEDAALI jalusta, esim kompassin jalka

SPIIRA poikittainen puomi jolla levitetään veneen etupurjetta, spiirapuomi

SPIIRAPUOMI keulapurjeen tukipuomi, spiira

SPIIRATA tukea keulapurje myötätuulessa isopurjeen vastakkaseille puolelle

SPINAACKERI myötätuuella käytettävä suuri pallopurje, pallokas

SPINAACKERISUKKA pallopurjeen päälle vedettävä pussi joka helpottaa sen nostamista ja laskemista

SPINAACKERITUNNELI veneen kannan alle sijoitettu spinaakkerin varastoputki joka nopeuttaa sen nostamista ja laskemista

SPLEISSATA punoa köyttä tai vaijeria, pleissata, pujoa

SPRAYHOOD istumalaatikon roiskevesisuoja, kulkuaukon suojakuomu

SPRIIDARI maston tukivantin levittäjä, saalinki

SPRIIDARIVALO ulkokannella työskentelemistä varten asetettu valaisin, saalinkivalo, kansivalo

SPRIIPURJE nelikulmainen purje, joka on etureunastaan kiinni mastossa ja joka nostetaan kulmastaan ylös spriitangon avulla, varpapurje

SPRIITANKO nelikulmaisen puomipurjeen kulmasta kulmaan ulottuva tukitanko, varpatanko

SPRINGARI pyöriäinen

SPRINGI keulasta taaksepäin tai perästä eteenpäin laituriin lähtevä kiinnitysköysi, viistoke

SPRINGLERI avattava pohjaventtiili kevytveneissä jolla saa vedet ulos kun vene kulkee riittävän kovaa

SPUULATA huuhtoa vedellä

SPUULAUSLANGI (kannen) huuhteluletku

SPV Suomen purjehdus ja veneily, veneilyn valtakunnallinen kattojärjestö

SPYGATTI valumisreikä, valumisaukko

SPYKATTI valumisputki tai -aukko, spygatti

SPÖRBELI johonkin veneessä kadonnut epämääräisesti määritelty esine, jota kokemattomat merenkävijät lähetetään etsimään esim spinnujiipin aikana tai silloin, kun hän esiintyy liian asiantuntevasti

SSB-RADIO meriradiolähetin HF-taajuudella, Single Side Band Radio

STAAKATA tukea

STAAKI köysi tai vaijeri, joka tukee aluksen mastoja (erityisesti pituussuunnassa)

STAMPATA puskea aaltoja vastaan, aluksen keinuminen pituussuunnassa

STAMPPAUS keulan lyönti päin aaltoa

STANDARDISILTA komentosillan "ulkokatto"

STANTTUBRYKÄ komentosillan "ulkokatto"

STAVANGERIN EGUT kalapullat

STAYSAIL haruspurje

STEEVERTTI pelastusveneen/-lautan nosto/laskuarmi, taavetti

STEEVI keularanka, keulavannas

STEMPLATA kiinnittää ja tukea lasti puutavaralla tai ahtaustyynyillä

STERN THRUSTER sivuttaispotkuri perän kääntämiseksi, vrt. bow thruster/keulapotkuri

STIMMI höyry

STIMMI TOPILLA kattilan höyrynpaine ylhäällä

STOPATA pysähtyä, pysäyttää

STOPPARI varmistin, kettinkistoppari, myös stoptörni, stoppausköysi

STOPPARIMESTARI stoptörnissä oleva konemestari

STOPPAUSKÖYSI apuköysi jolla pidetään kiinnitysköysi kireäntä peliltä pollariin siirrettäessä

STOPPTÖRN jäämisvuoro, aluksen turvallisuudesta vastaava perämies ja konemestari
STORMI myrsky, tormi
STREKKI tiukka hankavastainen tuuli, bidewind
STRINGERI pitkittäisjäykistäjä
STRIPPAUS tankin pohjan (kaivon) tyhjennys
STRIPPIPUMPPU jälkityhjennyspumppu
STRONGBOXI lukittava tila arvolastia varten
STROPATA kietoa stroppu nostamista varten taakan ympärille
STROPPU nostamista varten tehty köysi/vaijeri/liina jossa on silmukka molemmissa päissä
STUERTTI alipäälllystään kuuluva talousosaston miespuolinen esimies
STUJU stuertti, talousosaston esimies
STUURA isopurje
STUUVARI ahtaaja, lastaustyömies
STUUVATA lastata
STUUVAUSKERROIN lastattavan tavaran viemän tilavuuden suhde sen painoon
STUUVAUSPLAANI lastaussuunnitelma
STV alustyyppin lyhenne: Sail Training Vessel, purjekoululaiva
STYREENI lujitemuovihartsin kuivuessa haihtuva myrkyllinen kaasu
STYYRA styyrpuurinhalssi, tuuli tulee veneeseen nähden oikealta
STYYRATA olla ruorissa, ohjata
STYYRI perämies
STYYRMANNI perämies
STYYRPUURI aluksen oikea puoli perästä keulaan katsottaessa
STYYRPUURIN HALSSI purjehdussuunta jossa tuuli tulee purjeisiin oikealta
STÖTATA tukea
STÖTTÄ tolppa, tukipylväs, esim. laakokistöttä, konttistöttä
SUEZMAX alus joka mahtuu kulkemaan Suezin kanavassa
SUEZ-VALO Suezin kanavassa laivan keulaan asennettavaksi vaadittu valonheitin
SUFLETTI istuma-aukon sääsuojakatos
SUKKA spinaakkerin päälle vedettävä sen nostamista ja laskemista helpottava pussi, spinaakkerisukka

SUMPPU kalojen säilytystä varten tehty tila jossa kiertää vesi

SUMUPANKKI sumurintama

SUMUTORVI äänimerkinatolaite, aluksen vihellin

SUNDI Tanskan salmet

SUOJAKUPUANTENNI yleensä pieni tutka-antenni joka on peitetty suojakuvulla

SUOJAN PUOLI tuulen puolen vastainen sivu, lee

SUORAAN SIVULLA suuntima suorassakulmassa kölilinjan nähden

SUPER HANDYMAX laivojen kokoluokka, jolla tarkoitetaan korkeintaan 190 metriä pitkiä 50.000-60.000 tonnin irtolastialuksia, supramax, ultra handymax

SUPISTAJA eri kokoisen letkun tai putken sovituskappale

SUPRAMAX laivojen kokoluokka, jolla tarkoitetaan korkeintaan 190 metriä pitkiä 50.000-60.000 tonnin irtolastialuksia, super handymax, ultra handymax

SURFFI aluksen rungon nouseminen liukuun, vähentää vastusta jolloin runkonopeus voidaan helposti ylittää, plaani, plaanaus, plaanaaminen

SURNAALI laivan lokikirja (journal)

SURRATA kiinnittää lastia tai irtotavaraa köysillä tai vaijereilla

SURRINKI lastin kiinnitysköysi tai -laite

SUUNNATTU MATTO lujitemuovin kuitumatto jolla on erityinen vetolujuus vain toiseen suuntaan

SUUNTA se kulma jonka aluksen kölilinja muodostaa paikallisen pituuspiirin kanssa

SUUNTIMA havaitsijan pituuspiirin ja havaitun kohteen ajatellun janan välinen kulma asteina

SVAALHALSSI ankkurikettingin sisäänmenoaukko kettinkiboksiin

SVAANHALSSI ankkurikettingin sisäänmenoaukko kettinkiboksiin

SVANTTI maston tukivaijeri, vantti

SVELLI merenkäynti, aallokko

SVENGI mutka, käännös

S-VETOLAITE purjeveneeseen pohjan läpi asennettu potkurivetolaite, sail-drive

SWEDISH JIB genua nimitys keksijän Sven Salenin mukaan

SWL safety working load lastipuomeissa, nostureissa turvallista työskentelykuormaa osoittava merkintä

SYDVESTI öljykankainen hattu joka suojaa myös niskaa, syydvesti

SYKLONI pyörremyrsky

SYVÄYS veneen rungon alimman kohdan etäisyys vedenpinnasta

SYDDATA kallistua, kulkea kallellaan

SYÖKSY tankin lastausventtiili

SÄHKÖTTÄÄ lähettää radiosähköviesti, morsettaa

SÄKÄ säkäkokki, toinen kokki

SÄÄFAX laite joka vastaanottaa VHF-taajuudella satelliitista lähetettäviä sääkarttakuvia, sääkarttapiirturi

SÄÄKANSI ylin yhtenäinen kansi, joka on alttiina sään ja merenkäynnin vaikutuksille

SÄÄKARTTAPIIRTURI Laite joka vastaanottaa VHF-taajuudella satelliitista lähetettäviä sääkarttakuvia, sääfax

T

TAAKELI, rihmaus, köyden päiden sitominen rihmalla, jottei se pääsisi purkautumaan

TAAKI harus, staaki

TAAVETTI aluksen partaalla oleva nostokurki veneiden ym. nostamiseksi alukseen

TAIFUUNI trooppinen hirmumyrsky (Aasiassa)

TAIMSEERAUS aikarahtaus

TAIMSEERAUS rahtaus, johon meriliikenteenharjoittaja sovitulla ehdoilla luovuttaa aluksensa määrääjäksi

TAITTI kireä, tiukka

TAKILA aluksen köysistö, väkipyörät, plokkit yms. laajemmassa merkityksessä myös mastot ja puomit, riki

TALIBOXI potkuriakselin talinauhatiiviste vannasputken sisäpäässä.

TALJA väkipyörä, jonka muodostaa kaksi köyden yhdistämää yksi- tai useampipyöräistä plokia joka moninkertaistaa käytetyn voiman

TALJARI alukseen lastattavan, tai siitä purettavan, lastin laskija ja merkitsijä

TALJATA laskea, pitää kirjaa lukumääristä

TALONPOIKAISALUS maaseudun asukkaiden muodostaman laivaisännistön varustama ja rakennuttama yleensä pienikokoinen laiva

TALONPOIKAISPURJEHDUS maalaisväestön harjoittama purjehduselinkeino ja laivanvarustus

TAMPPI köydenpätkä

TANGOGENERAATTORI yleisradiovastaanotin

TANKKERI säiliöalus
TANKKIJOPI tankkienpesutyö
TANKKIPÖPÖ tankkilaivoilta tarttuva henkinen sairaus
TANKKISYÖKSY tankin lastausventtiili
TANKKITOPPI tankkikatto, kaksoispohja
TANKOVANTIT maston jatkon (tangon) sivuttaiset tukivaijerit ylhäältä märssyyn
TARGAKAARI veneen yli poikkisuuntaan kulkeva kaari antennien ja muiden varusteiden kiinnittämistä varten, varustekaari
TASAKÖLI keula- ja peräsyväys ovat yhtä suuret (even keel)
TASALATVAKUUNARI kaksimastoinen kahvelitakiloitu purjelaiva, kahvelikuunari, hoilo
TASASAUMA luksen tasasaumainen kylkilaudoitus, kravelli vastakohtana limisauma
TEEQU arabi
TELEKGRAMMI konekäskyvälitin komentosillan ja konehuoneen välillä
TELJO soutuveneeseen penkki, myös soutajan jalkatuki, tuhto
TELJU veneen pohjan/kannen puuritelikkö
TELLINKI irtonainen työtaso, maalausteline
TERRESTRINEN MERENKULKUOPPI maamerkkien käyttäminen paikantamiseen
TERÄSKÖYSI vaijeri
TEU aluksen konttikapasiteetin yksikkö, 20 ft konteissa mitattuna (Twenty Foot Equivalent Unit)
TIHTAALI vedessä oleva hirsistä jontattu pollari laivojen kiinnittämistä varten, diktaali
TIIRI konttikerros (tier)
TILTTI perämoottorin sähköinen tai hydraulinen kippilaite, myös äkillinen tuulen loppuminen
TIMPAN SAPPI kirvesmiehen varasto
TIMPERI aluksen kirvesmies, timppa
TIMPPA aluksen kirvesmies, timperi
TIRKKI isopurjeen puomin kannatinköysi, dirkki
TITARI radiosähkötäjä, kipinä
TIUKASTI ruorikäsky joka tarkoittaa suurinta ruorikulmaa oikealle/vasempaan
TOGLESSI rustiraudan ja vanttiruuvien välinen nivel tai haarahela
TOKKA satama-allas, joka voidaan sulkea portilla, niin että veden korkeus on vuorovedestä riippumaton, myös telakka

TONGERIT dongarit, farkut
TONNARI vanhan IOR-säännön mukainen noin 40 jalkainen purjvene
TONNISTO kannen alla oleva varastotila
TOPLENTTA purjelaivassa raakapuun kannike; pitää raa'an halutussa asennossa ja tukee raakaa
TOPPARI konemestarien ja perämiesten valmiusvuoro satamassa
TOPPIRIKI mastonhuipputakila
TOPPIVANTTI maston ylin sivusuuntainen tukivaijeri
TOPREEPI puominnostovaijeri
TORMI myrsky, stormi
TORNADO hyvin voimakas paikallinen tuulipyörre
TORPATA tiskata, siivota
TORPEDO vedenalainen maaliin hakeutuva ammus joka kulkee oman moottorin voimalla
TORPEDOKÖLI purjeneen köli jonka alaosassa on lierion muotoinen lisäke
TORPPA kansirakennelma, jossa mm. asuintilat
TORPPARI aluksen kansi- tai konemies, joka töiden alettua jää siivoamaan miehistölle kuuluvat tilat
TORPPAUS messin ja asuintilojen siivous
TORPPAUSPÄIVÄ siivouspäivä (sunnuntai)
TORVISOLMU köyden lyhentämiseen keskeltä käytettävä solmu, lyhennyssolmu, torvisolmu
TOUVI paksu köysi
TRAILERI veneen kuljetusperävaunu
TRAILERIKOUKKU veneen keulassa oleva silmukka tai koukku kuljetusperävaunuun kiinnittämiseksi
TRALLATA varmistaa kulkusyvyyttä mittaamalla trallamalla, harata
TRALLIT irtoainaiset tai helposti irroitettavat sisäpohjan laudat tai rimat
TRAMPPI rahtilaiva joka kuljettaa rahtia tarjonnan mukaan, myös vanha laiva yleisesti
TRAPETSI kevytveneissä käytettävä roikkumistuki veneen tasapainottamiseksi purjehtijan kehon painolla
TRAVERSSI laivan sivusuunnassa kiskolla liikkuva kraana
TRAVERSSIKRAANA laivan sivusuunnassa kiskolla liikkuva kraana
TRICOLORI purjeneen komevärinen yhdistelmä kulkupalolyhty
TRIIVATA tilkitä
TRIMARANI vene jossa on kolme rinnakkaista runkoa

TRIMMARI koneapulainen hiilihöyrylaivassa, kolistimmeissä karräsi hiilen koliboksista pataruumaan, rimmari

TRIMMAUS aluksen lastin siirtäminen halutun trimmin eli keula- ja peräsyvyyksien eron saavuttamiseksi, viippaus

TRIMMI aluksen keula- ja peräsyvyyksien erotus, kulkuasento, myös perämoottorin rikikulman säätölaite

TRIMMITASO veneen kulkuasennon säätölevy

TRIPPELIKONE kolmipaisuntainen höyrymäntäkone

TRISSA naispuolinen talousesimies, emäntä vrt. stuertti

TROMBI pyörrepatsas

TROOLARI laahusnuotalla kalastava alus

TROSSI kahdeksansäikeinen paksu köysi, aluksen kiinnitysköysi tai paksu köysi yleensä

TRUMPETTISOLMU köyden lyhentämiseen keskeltä käytettävä solmu, lyhennyssolmu, torvisolmu

TRUSTERI keulapotkuri (bow thruster)

TRYSAIL tukeva ja pienikokoinen tukipurje, myrskypurje

TSIIKKI putken tai letkun hana, siikki

TUE ruorikäsky joka tarkoittaa kääntymisen pysäyttämistä (kääntämällä ruoria vastakkaiseen suuntaan, että kääntyminen loppuu, sen jälkeen keskelle)

TUHTO soutuveneeseen penkki, myös soutajan jalkatuki, teljo

TUJU stuertti, talous esimies

TUKILAAKERI potkuriakselin keskellä oleva laakeri joka tukee akselia, myös peräsinakselin läpivienti veneessä

TUKKIANKKURI perinteinen ankkurityyppi johon kuuluu kourat ja tukki, amiraliiteettiankkuri

TULISTIN höyrykattilakomponentti, jolla höyrystimessä höyrystetty vesihöyry lämmitetään energialähteen lämpöenergialla höyrystymislämpötilaa korkeampaan lämpötilaan

TULPPAANIPOTKURI purjeveneeseen vetolaitteen taittuvalapainen potkuri

TUNKKI donkeyman, konemies, jolla ei välttämättä ole konemestarin pätevyyttä

TUNNUSMAJAKKA majakkamainen rakennus, jolla ei ole valotunnusta, pooki

TUOREVOITELU 2-tahtimoottorin voitelemine erikseen säiliöstä syötetyn öljyn avulla, vaihtoehtoinen voitelutapa seosvoitelu

TUPLAPOHJA aluksen kaksoispohja

TURKKI aluksen (sisäpuolinen) lattia, durkki

TURKKIPELTI konehuoneen lattiapelti

TURVAMERKKI väylän keskilinjaa ja suuntaa osoittava punavalkoinen pystyraidotettu viitta, (virallisesti:) turvavesimerkki

TURVAVESIMERKKI väylän keskilinjaa ja suuntaa osoittava punavalkoinen pystyraidotettu viitta, turvamerkki

TUTKA radiotekninen mittauslaite, radioaaltojen heijastumisen avulla ilmaisee ympäristön piirteitä

TUTKAHEIJASTIN metallinen monisoppinen rakenne joka heijastaa tehokkaasti tutkasäteitä

TUTKAMAJAKKA lähettää merenkulikututkassa näkyvän signaalin, Racon

TUTKAPLOTTAUS kohteen suunnan ja nopeuden määrittäminen tutkamittauksella

TUUBIT höyrykattilan tuliputket

TUULENSILMÄ täysvastainen tuuli

TUULILASIVENE pienehkö puolikannellinen moottorivene jossa on tuulilasi

TUULIMYLLYPUMPPU tyhjennys- tai pilssipumppu joka toimii tuulen voimalla

TUULIPERÄSIN laite joka pitää veneen säädetyssä kulmassa tuuleen nähden

TUUVERTTI laivan talousesimies, stuertti

TVISTARI kiinnityskara l. kääntölukko, jolla kannella olevat kontit kiinnitetään nurkista toisiinsa

TVISTLOKKI kiinnityskara l. kääntölukko, jolla kannella olevat kontit kiinnitetään nurkista toisiinsa

TVÄRS kohtisuoraan sivulla

TVÄRENDA aluksen kylkeä kohtisuoraan sivulle menevä kiinnitysköysiköysi

TWIST purjeen pystysuuntainen kiertyminen

TYFOONI paineilmaltoinen sumutorvi, vihellin, tyfoni

TYKKIJOLLA soudettava, voimakkaasti aseistettu, matalakulkuinen, ja helposti ohjattava pieni sota-alus jossa irroitettava takila 1700-luvulla

TYKKIPURSI soudettava, voimakkaasti aseistettu, matalakulkuinen, ja helposti ohjattava pieni sota-alus jossa irroitettava takila 1700-luvulla

TYKKISLUUPPI soudettava, voimakkaasti aseistettu, matalakulkuinen, ja helposti ohjattava pieni sota-alus jossa irroitettava takila 1700-luvulla

TYKKIVENE tykeillä aseistettu pienehkö sota-alus

TYYRMANNI ruorimies, myös perämies

TYÖHYRY henkilö, joka maksaa matkansa työllään

TYÖHYRY maksaa työllä matkan ja yöspidon

TÄKKI aluksen kansi

TÄKKIKAKKONEN ensimmäinen perämies

TÄKKÄRI kansimies

TÄKKÄRI kansimies

TÄYSTAKILA raakapurjeilla varustettu takila. Jokaisessa mastossa raakapurje

TÄYTTÖHELA yleensä kannessa oleva polttoaineen, veden tai septin täyttö-/tyhjennyskorkki

TÖIJATA kiinnittää, vene tai laiva laituriin

TÖIJAUUS aluksen kiinnitystoimenpiteet

TÖIJÄYSSAKKELI suurikokoinen sakkeli

TÖRNATA käskeä työhön

TÖRNI vaijerin kiertymä, köysikierrös pollarin ympäri, työvuoro

TÖTTÄ reelinkilaudoituksen pystytuki, reelinkituki, tolppa, tukipylväs, esim. laakonkistöttä, konttistöttä

U

UFFARI päällystön jäsen

UFFARIMESSI päällystön messi

UISKO mastolla varustettu soutuvene Laatokalla, nykyään maa- tai rannikkojoukkojen käyttämä nopea vene sotilaiden siirtämiseen

UKKO vedessä oleva hirsistä jontattu pollari laivojen kiinnittämistä varten, diktaali, tihtaali

UKW saksalaisittain VHF korkeataajuusradiopuhelin (Ultra Kurz Welle)

ULAPPA vesistönäkymä jossa ei näy vastarantaa, meren aava

ULITSI tankissa olevan nesteen päällä olevan tyhjän tilan korkeus (ullage)

ULKOLAITAMOOTTORI kokonaisuus jossa on yhdistetty moottori, voimansiirto, potkuri ja ohjaus, perämoottori

ULKOSORKKA solmu joka muodostetaan tekemällä kaksi polvea eli siansorkka köyden itsensä ympäri

ULOSLIPUTUS siirtää laiva toisen lipun alle (pois Suomen rekisteristä)

ULOSMAKSU lopputili

ULOSMÖNSTRÄYS päästökatselmus, poistetaan laivan miehistöluettelosta

ULOSVIENTI verovapaat tavarat

ULTRA HANDYMAX laivojen kokoluokka, jolla tarkoitetaan korkeintaan 190 metriä pitkiä 50.000-60.000 tonnin irtolastialuksia, supramax, super handymax

UPPOUMA aluksen kelluessaan syrjäyttämän vesimäärän paino, deplasementti

UTI-MITTARI tankkien peilauskela

UUTSIKKIMIES tähystäjä

V

VAHINKOJIIPPI vahingossa tehty myötäkäänös, tuuli tarttuu huomaamatta purjeen toiselle puolelle

VAHTI työ- tai vapaavuoro aluksella

VAHTIPERÄMIES merenkulun pätevyys joka edellyttää tutkintoa, 12 kk päällystöharjoittelua tai 36 kk merikokemusta vahtimiehenä

VAIJERI teräsköysi

VALIN ankkurin pitkittäinen runko

VALOARKKU kannesta korotettu kattoikkuna, skylet, skailletti

VALOPOIJU merenkulun kelluva turvalaite, poiju jossa on tunnusvalo

VALOVENTTIILI aluksen ikkuna

VALVI aluksen rungon kaareva peräosa köliä kohti

VANAVESI aluksen peräänsä jättämä jälki vedessä

VANAVESIKAAPIN AVAIN kuvitteellinen esine, jota opis tms. noviisi lähetetään hakemaan (key of keelson)

VANAVESIKAAPPI tämän kaapin avainta aloittelevia merimiehiä vaaditaan noutamaan milloin mistäkin

VANNAS kölin ylöspäin kääntyvä jatko-osa sekä keulassa että perässä

VANNASPUTKI potkuriakselin tai peräsimen laakerointi- ja tiivistysjärjestelmä

VANTTI mastoa tukeva vaijeri (erityisesti sivusuunnassa)

VANTTIRUUVI vanttien ym. vaijereiden kiristämiseen käytettävä ruuvilaite

VAPAAVAHTI lepovuoro aluksella, vahtivuorojen väli

VAPRI (vahingossa) maalaamatta jäänyt kohta

VARALAITA aluksen alimman vuotokohdan korkeus vedenpinnasta, kuivakylki

VARPAPURJE nelikulmainen purje, joka on etureunastaan kiinni mastossa ja joka nostetaan kulmastaan ylös spriitangon avulla, spriipurje

VARPATANKO nelikulmaisen puomipurjeen kulmasta kulmaan ulottuva tukitanko, spriitanko

VARPE aluksen laidan korotusjatke, lisäparras
VARPPAUSANKKURI kevyt ankkuri jota käytetään esimerkiksi aluksen siirtämiseen satamassa, driki
VARTTITONNARI vanhan IOR-säännön mukainen noin 26 jalkainen purjevene
VARUSTAMON PASAATI myötätuuli
VARUSTEKAARI veneen yli poikkisuuntaan kulkeva kaari antennien ja muiden varusteiden kiinnittämistä varten, targakaari
VARVASLISTA veneen kannen reunaa kiertävä lista, parraslista
VARVI rakennustelakka
VASIKKA vaijerin kuitu- tai metallisydän
VASTAKÄÄNNÖS luovittaessa halssinvaihto tuulensilmän kautta
VASTIKE työssäoloajasta laskettu vapaa-aika, vastikevapaa
VASTIKEVAPAA työssäoloajasta laskettu vapaa-aika, "pitämättömät vapaat"
VECKOSJÖ viikinkiajalla käytetty kuljetun matkan yksikkö, soutajien vaihto- tai levähdysväli. Noin 7,5 km, vaihteluväli väylästä riippuen 3,8 - 9 km, viku
VEGAKUPPI voiteluöljykuppi
VEGALANKA rautalankakoukun päässä oleva lanka jota myöten öljy valutetaan vegakupista voitelukohteeseen
VEIVI kambiakselin kambi
VEIVIKUOPPA konehuone
VEKTORIKARTTA Kohteet kuvataan pikseleiden sijaan pisteinä, pisteitä yhdistävinä viivoina tai viivojen rajaamina alueina eli polygoneina
VENDA purjeilla vastatuuleen tehty käänös, vastakäänös, konealuksessa myös käänös yleensä
VENEHAKA puoshaka
VENEILYKARTTA sisävesikartta joka poikkeaa esitysmuodoltaan merikartasta
VENTILOINTI ilman joutuminen potkurin lavoille jolloin pito häviää
VENTTAKAIJA sataman odotuslaituri
VENTTIILI Fönari, avattava vesitiivis myrskyn kestävä ikkuna (vanhoissa laivoissa yleensä pyöreä)
VENTTIILIVAHTI tankkilaivassa vahtimiehen lastauksen/purkauksen aikainen vahtivuoro
VESIHARUS purjelaivan keulapuomin keskeltä (jyskytaavetin juuresta) runkoon kulkeva tukivaijeri
VESILASI höyrykoneessa kattilaveden määrää osoittava mittalasi
VESILINJA aluksen rungon pituus vesirajassa

VESISUIHKUMOOTTORI vesisuihkupropulsio-laite, jetti

VETOLAITE sisäperämoottoriin liitetty laite joka muistuttaa perämoottorin alaosa ja on ohjattavissa, perävetolaite

VETOMESTARI terminaalitraktori

VETOSETELI maksumääräys, rahan lähettäminen pankkiin konttorin välityksellä

VETOURA kanava, jonka kautta köysi kiinnitetään pollariin. klyysi

VETÄÄ PYSTYYN luvaton rokuli laivalla

VHF korkeataajuusradiopuhelin (Very High Frequency)

VIDEOVAHTI vapaamuotoinen vahtivuoro, jonka voi viettää esim. messissä, paikallaolovahti

VIERASSATAMA vierailuille veneille tarkoitettu satama

VIESTILIPUT lippusarja joissa tunnuksella aakkosille ja numeroille, signaaliliput

VIKSIVAIJERIT hinaajasta tai jäänmurtaajasta annettavat ohuemmat, aluksen keulapollareihin kiinnitettävät, varsinaiseen hinausvaijeriin liittyvät vaijerit

VIILARI lepuuttaja, laitasuoja, fendari

VIIPPAUS aluksen lastin siirtäminen halutun trimmin eli keula- ja peräsyvyyksien eron saavuttamiseksi, trimmaus, myös kallistuma

VIIRATA löytätä tai laskea alas

VIISTOPURJE purjelaivan pitkittäissuunnassa oleva purje esim. harus- tai kahvelipurje myös kolmionmuotoisten purjeiden nimitys

VIKAEERATA toimia jonkun sijaisena

VIKARIEERAAJA sijainen

VIKU viikinkiajalla käytetty kuljetun matkan yksikkö, soutajien vaihto- tai levähdysväli. Noin 7,5 km, vaihteluväli väylästä riippuen 3,8 - 9 km, veckosjö

VILDEENI paineilmapumppu

VILLE salonkitarjoilija

VILLE salonki-ville, salonki tarjoilija

VILLI LINJA ei vakinaista reittiä, seilaa hakurahti liikenteessä

VIMPELI tuulensuunnan osoitin maston huipussa

VINELLI Tankin (esim. painolastitankin) palloventtiilillä varustettu ylivuotoputki

VINGA laitatankki

VINSSI köysi- tai kettinkirumpu jolla vetovoima moninkertaistetaan, jalusvinssi, ankkurivinssi

VINSSINVAPAUTTAJA köysi- tai kettinkilukitus ennen vinssiä joka katkaisee vedon vinsille
VINTTURI kuormien nostamiseen tai vetämiseen käytettävä laite, vinssi
VINTTURIPOLLARI tukirakenne johon vintturi on kiinnitetty
VIRAAPELI omat hommat
VIRSARI purjehtia "virsikirjaa" myötätulella iso- ja keulapurje eri puolilla
VIRSIKIRJA purjehtia myötätulella iso- ja keulapurje eri puolilla
VIRTAUSLANGAT purjeen säätämistä helpottavat, sen pinnan virtausta osoittavat langat
VIRVELI tankkien peilauskela
VISKAIN veneen tyhjennykseen käytettävä kauhamainen astia, äyskäri
VISPAAMINEN purjeveneen peräsimen edestakainen liike liikkeen lisäämiseksi, kielletty säännöissä
VISSELI vihellin, pilli, sumutorvi
VIULUSTAAGI maston yläosassa saalingin pään kautta kulkeva tukivaijeri
V-KULMA veneen pohjan kaltevuuskulma
VOITTI vaijerikela, jonka ympärillä aluksen kiinnitysvaijereita pidetään
VONGARI viritys, jolla venttiilistä saa viileää ilmaa hyttiin
VOOKITOOKI käsipuhelin
VRAAKKI hylky
VTS alusliikenteen ohjauskeskus (Vessel Trafic Service)
VUOKSI nouseva vuorovesi, nousuvesi
VUOROVESI merenpinnan korkeuden jaksottainen vaihtelu, jonka saa aikaan kuun ja auringon
vetovoima sekä maapallon pyöriminen
VYYHDETÄ kerätä köysi vyyhdeksi, koilata
VYÖTELAITA aluksen runkoloautoituksen perään ulottuva kulma
VÄKIPYÖRÄ akselilla pyörivä pyörä, jonka kehällä on uurre köyttä varten, plokki
VÄKIVALTA-ALUS sotalaiva
VÄLIKEULAHARUS maston pitkittäinen välituki, babystaagi
VÄLIMASTO täystakiloidun laivan tai parkin kolmas masto keulasta lukien
VÄLIMEREN TÖIJAUS aluksen kiinnitys siten, että keula on ankkurissa ja perä köysillä kiinni laiturissa
VÄLIMMÄINEN ensimmäinen perämies, väliperämies
VÄLIPERÄMIES ensimmäinen perämies
VÄLITÄKIN POOSU matruusi joka johtaa muiden täkkäreiden töitä

VÄLITÄKKI ruuman välikansi

VÄTYSTAAKI purjelaivan keulapuomin päästä alas runkoon menevä tukikettinki

VÄYLINKI purjealuksen vanteissa olevat köysitikkaat

VÄYLÄ karttaan merkitty alusten kulkureitti joka on merkitty maastoon turvalaittein

W

WAAS GPS-paikannuksen tarkkuutta lisäävä satelliittijärjestelmä (amerikkalainen)

WGS-84 koordinaattijärjestelmä jota käytetään nykyisissä merikartoissa ja GPS-paikannuksessa

WINDEX tuulensunnan ja luovikulman osoitin maston huipussa, vimppele

Y

YHDISTELMÄVALO mastonhuippuvalo, tricolori

YHTIÖN PASAATI myötätuuli

YKSITYYPPIVENE täsmälleen samalla tavalla valmistetut veneet joiden erotoleranssit on tarkasti määritelty

YLEISKARTTA avomeripurjehdukseen ja reittisuunnitteluun tarkoitettu merikartta mittakaava 1:100 000...1: 1milj

YLI OIKEALLE/VASEMPAAN ruorikäsky joka tarkoittaa suurinta ruorikulmaa

YLIOTTO komennon/vastuun vaihto

YLIPERÄMIES laivan arvojärjestyksessä kapteenin jälkeen seuraava. Kauppalaivastossa vuoteen 1962 asti käytettiin nimitystä ensimmäinen perämies

YLÄGAJJA spinaakkeripuomin kannatin/ylösvedin

YLÄHANKA aluksen tuulenpuoli, luuvartti

YLÄKANSI koko laivan yhtämittaisesti jatkuva ylin vedenpitävä usein ainoa kansi, pääkansi

YLÄVANTTI maston huipusta tai sen läheltä kannelle ulottuva poikittainen tukivaijeri

YLÖSMAKAUS aluksen ottaminen tilapäisesti pois liikenteestä

YYTSIIKI tähystys

YYTSIKTI tähystäjä, tähystyskori

Z

ZENIITTI taivaanpallon piste joka on suoraan tarkkailijan yläpuolella

ZENIITTIVÄLI zeniitin ja taivaannavan etäisyys asteina

ZODIAC eläinrata (tähtitiet.)

ZONKKI vanha aasialainen useampimastoinen laivatyyppi, Džonkki

Ä

ÄMMÄNKÄÄNNÖS purjelaivan tekemä myötäkäännös, lehmänkäännös, härkäventa

ÄMMÄNSOLMU väärinpäin tehty merimiessolmu joka luistaa

ÄYSKÄRI veneen tyhjennykseen käytettävä kauhamainen astia, viskain

Ö

ÖLJYTIMMI öljylämmitteinen höyrylaiva

ÖVERI ylityö

ÖÖGA vaijerin tai köyden päähän pujottu eli spleissattu silmä, köyden päätylenkki